

NEAUTORIZIRANI TRANSKRIPT
27. SJEDNICE PREDSTAVNIČKOG DOMA PARLAMENTARNE
SKUPŠTINE BOSNE I HERCEGOVINE,
održane 29.12.2003. godine, s početkom rada u 10:15 sati

PREDSJEDAVAJUĆI
NIKOLA ŠPIRIĆ

... otvaram 27. sjednicu Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine. Molim Službu da prati sjednicu.

/INTONIRANJE HIMNE/

Dame i gospodo, na sjednicu su pozvani naši redovni gosti, predstavnici međunarodnih nevladinih organizacija, koji su izrazili interes da prate sjednicu ovog doma. Pozdravljam sve one koji su se odazvali ovoj 27. zasjedanju Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine i, prema izvještaju Službe, konstatujem da sjednici prisustvuje 33 poslanika.

Odsustvo su najavili gospodin Elmir Jahić i dr Abdulah Nakaš. Želim, također da kažem da su u ime Komisije za usaglašavanje zakona o indirektnom oporezivanju Hazim Felić, Filip Andrić, Tihomir Gligorić ... dakle, na sjednicu komisije, koja je u toku, tako isto želim da vas obavijestim da imamo kvorum i da možemo donositi punovažne i punopravne odluke.

Vi ste dane i gospodo poslanici poziv za sjednicu dobili samo sa jednom tačkom dnevnog reda, a to je aktuelno-ekonomsko i socijalno stanje u BiH, s posebnim osvrtom na zaštiti domaće proizvodnje.

Kao što znate za 23. decembar, bisli smo sazvali sjednicu Doma naroda, radi razmatranja izvještaja zajedničke komisije u nastojanju za postizanje sporazuma o istovjetnom tekstu zakona o sistemu indirektnog oporezivanja. Do odgađanja te sjednice došlo je iz razloga što Komisija nije postigla bila u to vrijeme sporazum i radi toga se Kolegij, Prošireni kolegij da današnjoj sjednici imamo dvije tačke dnevnog reda.

1. Izvještaj zajedničke komisije o nastojanju za postizanje sporazuma o istovjetnom tekstu zakona o sistemu indirektnog oporezivanja, i

2. Aktuelno-ekonomsko socijalno stanje u BiH, s posebnim osvrtom na zaštitu domaće proizvodnje.

S obzirom dame i gospodo da Komisija još uvijek zasijeda, nemamo izvještaj komisije, evo, ja predlažem u ime Kolegija da prva tačka dnevnog reda danas bude aktuelno-ekonomsko stanje u BiH, s posebnim osvrtom na zaštitu domaće proizvodnje, a da druga tačka dnevnog reda bude izvještaj zajedničke komisije o nastojanju za postizanje sporazuma o istovjetnom tekstu zakona o sistemu indirektnog oporezivanja. Time bi dali prostora i vremena Komisiji da rade i uspjeli smo danas,

ukoliko Komisija postigne sporazum, što ne sumnjam da imamo taj izvještaj Komisije i da se izjasnimo o izvještaju Komisije.

Otvaram raspravu, vezano za dnevni red. Izvolite. Ko se javlja za riječ?

MARTIN RAGUŽ

Za riječ se javio gospodin Nikola Špirić. Izvolite.

NIKOLA ŠPIRIĆ

Dame i gospodo poslanici, cijenjeni gosti, predstavnici sredstava informisanja, Ja sam, dakle, ove dve tačke dnevnog reda, nemam potrebu da ... imam samo jedan prijedlog, koji bi mogao biti kao zaključak ovog doma, pretpostavljam da se neće voditi široka rasprava jeste da zaključkom doma obavežemo Vijeće ministara da u skladu sa raspoloživim finansijskim i materijalnim resursima, jednostavno pomogne narodu Irana, koji je zadesila katastrofalna nesreća, vezana za zemljotres i velike žrtve. Čini mi se da bi time dali jedan aktivan doprinos solidarnosti. Na djelu je čitava međunarodna zajednica i javnost svjetska je pokazala tu solidarnost. Dakle, nema razloga da BiH bude samo kada je u pitanju na fonu telegrama saučešća ili žaljenja.

Dakle, u skladu sa materijalnim i finansijskim mogućnostima da se uputi pomoć građanima Irana. To bi mogao biti, ja predlažem zaključak ovog doma. Nema potrebe da previše raspravljamo o tome, a da Vijeće ministara donese odluku. Hvala lijepo.

Ima li neko da se javlja vezano za dnevni red. Dr Azra Hadžiahmetović. Izvolite.

AZRA HADŽIAHMETOVIĆ

Uvaženi članovi Kolegija, Vijeća ministara, kolegice i kolege poslanici, Ja nisam bila prošli put kada je inicirana rasprava na sjednici Parlamenta, vezano za aktuelno-ekonomsko i socijalno stanje, s posebnim na, kako ovjde piše zaštitu domaće proizvodnje. Vjerovatno, mada se nadam da nije zakašnjela reakcija, vjerovatno je propust bio u analizi, ali nije formulacija samo formalne prirode, nego i suštinske prirode, što mislim da će nas odvesti u pravom pravcu rasprave. Ja predlažem da se umjesto aktuelno-ekonomsko socijalno stanje u BiH, s posebnim osvrtom na zaštitu domaće proizvodnje preformuliše tačka dnevnog reda u aktuelno-ekonomsko socijalno stanje u BiH, s posebnim osvrtom na stimulisanje domaće proizvodnje. Ako trba obrazloženja, to će vjerovatno i tokom rasprave proizaći. Zaštitni mehanizmi domaće proizvodnje danas su prevaziđena kategorija. Danas se više govori o stimulisanju domaće proizvodnje i u ekonomskim odnosima sa inostranstvom u stimulisanju izvoza. Mehanizam zaštite domaće proizvodnje, podrazumijeva protekcionističke mjere, koje su otvorene, otvoreno da kažemo zabranjene od strane međunarodnih organizacija, a obzirom da smo i na putu Evropske unije i na putu članstva Svjetskoj trgovinskoj organizaciji, dakle, od jedne institucije i od druge integracije, standardi, odnosno pravila zabranjuju mehanizme zaštite, odnosno protekcionizma u međunarodnoj trgovini.

S toga predlažem aktuelno-ekonomsko socijalno stanje u BiH, s posebnim osvrtom na stimulisanje domaće proizvodnje. Zahvaljujem.

NIKOLA ŠPIRIĆ

Zahvaljujem dr Hadžiahmetović. Ko se javlja za riječ? Ne javlja niko. Zaključujem raspravu vezano za dnevni red. Dakle, prihvatili smo dve tačke dnevnog reda, to je aktuelno-ekonomsko stanje u BiH, s posebnim osvrtom na zaštitu domaće proizvodnje ili stimulisanje domaće proizvodnje, ovo o čemu je dr Azra Hadžiahmetović govorila, dakle, biće rasprave i o jednom i o drugom i mislim da ćemo tu iskazati svoj aktivan stav i doprinos ovog doma Parlamentarne skupštine.

Drugo je, izvještaj Zajedničke komisije o nastojanju za postizanje sporazuma o istovjetnom tekstu zakona o sistemu indirektnog oporezivanja. Dakle, to su dve take dnevnog reda, ali prije nego pređemo na prvu tačku dnevnog reda, dame i gospodo stavljam ovaj radni zaključak Parlamenta koji sam predložio na glasanje da Predstavničko vijeće Parlamentarne skupštine BiH, poziva Vijeće ministara da u skladu sa materijalnim i finansijskim resursima uputi pomoć građanima Irana, vezano za katastrofalan zemljotres i velike žrtve.

Ko je zato?

Ima li protiv?

Ima li uzdržanih?

Nema. Zahvaljujem. Konstatujem da smo taj zaključak jednoglasno usvojili.

Ad.1. Aktuelno-ekonomsko socijalno stanje u BiH, s posebnim osvrtom domaće proizvodnje ili na stimulisanje domaće proizvodnje

Otvaram raspravu. Mi smo dobili pismo predsjedavajućeg Vijeća ministara.

Pa, vidite, nije promijenjena tačka dnevnog reda. Ostala je tačka dnevnog reda aktuelno-ekonomsko socijalno stanje u BiH, s posebnim osvrtom na zaštitu domaće proizvodnje ili stimulisanje domaće proizvodnje. Dakle, da dodamo to, jer će biti priče i o jednom i u drugom, jer se mogu palijativne mjere zaštite domaće proizvodnje, može svaka vlada donosi, ali se slažem da je strateški podsticaj, dakle, domaće proizvodnje. Ali, vidjet ćemo kakav ton rasprave će biti i vidjet ćemo kakvi će biti zaključci Parlamenta.

Dakle, Vijeće ministara. Dakle, mi imamo ovdje resornog ministra gospodina Doku. Pitam, da li Vijeće ministara želi da obrazloži materijal koji smo dobili da izloži, da jednostavno u skladu sa onim što je tražio Parlament da se obrati Predstavničkom domu. Za riječ se javio gospodin Bešlagić. Izvinjavam se gospodine ministre, ima prednost.

SELIM BEŠLAGIĆ

Poštovani članovi predsjedništva, poštovane kolege, poštovani gosti,

Na prošloj sjednici, kao što stoji ovdje, mi smo tražili da se raspravlja o aktuelno-ekonomsko socijalno stanje u BiH, s posebnim osvrtom na zaštitu domaće proizvodnje. Mi smo dobili jedan materijal, koji glasi Strateški pravci u vođenju vanjske trgovine i podrške izvozu.

Mislim da danas, apsolutno ovo pitanje, ukoliko nema prethodnog izlaganja o socijalnom stanju u BiH, ako nema ono što smo tražili šta učiniti, jer znamo šta je prouzrokovalo naš zahtjev, a to je prouzrokovalo stanje sa ukidanjem bescarinskih odnosa sa Hrvatskom i Srbijom, a imamo nešto što se zove strateški razvoj. Ja smatram da danas ja nisam sposoban ni spreman, osim da saslušam izlaganje da dam učešće. Biću kratak. Mi smo tražili taksu, a nama su kroz Miljacu doveli remorker, što nama, apsolutno u ovom trenutku nije potrebno.

Mislim da, ukoliko gospodin Doko može iznijeti i dati odgovore na pitanja koja smo postavili socijalna politika i prijedlozi da prevazilaženje, onda sam spreman ja lično da saslušamo i ovo drugo predavanje, jer se ono uklapa u ovaj dio, ali danas samo slušamo ovo što se zove strateški razvoj. Ja mislim da u tim relacijama, ja ću slušati, ali mislim da nećemo dobiti odgovore na suštinsko pitanje. Kako prevazići i kako dalje ići u onom što se zove trenutačno krizno stanje, odnosno krizna situacija, koja je bila nametnuta na prošloj sjednici? Hvala velika.

NIKOLA ŠPIRIĆ

Zahvaljujem kolegi Bešliću. Ja predlažem da saslušamo resornog ministra pa da poslije gospodin Belkić. Izvolite.

BERIZ BELKIĆ

Poštovane kolegice i kolege, gospodine predsjedavajući,

Dakle, ako neko od poslanika ili klub predloži izmjenu u formulaciji, odnosno predloži izmjenu dnevnog reda u smislu formulacije itd. i ako da obrazloženje da se ne radi samo o formi, nego da se radi o suštini itd. najmanje što treba učiniti je, da čujemo šta ostali misle i hoćemo li to uraditi ili nećemo. Ja sam sad ostao u dilemi, apsolutno ne znam o čemu se sad radi. Nemojte, dajte molim vas, ako ljudi smatraju da treba ostati formulacija zaštita, a ne podsticaj, pa dajte da raspravimo o tome. Bilo bi dobro da čujemo i predlagača šta on misli, jer radi se o suštini, ne radi se o formi.

NIKOLA ŠPIRIĆ

Zahvaljujem gospodinu Belkiću. Ja mislim da smo napravili kompromisno rješenje, jer smo mi poslali zahtjev Vijeću ministara pre deset dana. Svaka izmjena formulacije dnevnog reda otežava Vijeću ministara da ima aktivan pristup danas. Zato je prijedlog bio aktuelno-ekonomsko socijalno stanje u BiH, s posebnim osvrtom na zaštitu i podsticaj domaće proizvodnje, dakle, zaštita i podsticaj. Dakle, da jednostavno. Dakle, kompromisno rješenje jedno i drugo. Mislim da to zadovoljava evo i predlagača. Molim vas lijepo. Mi smo usvojili dnevni red. Ja nemam druge mogućnosti nego da stavimo, ne znam kako da izađemo sad. Ja mislim da je dobro razgovarati o jednom i o drugom, jer mislim da su mjere zaštite domaće proizvodnje i zahtjev iz okruženja, odnosno sa prostora BiH nas natjerali da zakažemo ovu sjednicu. Žalim što dr Hadžiahmetović nije bio na toj sjednici i mi smo na bazi toga poslali dopis Vijeću ministara. Vijeće ministara se očitovalo materijalom i pripremilo se za današnju sjednicu. Dakle, nemam ja ništa protiv da mi raspravljamo danas i o mjerama podsticaja. Zato sam i predložio da to bude i jedno i drugo i mislim da je to tačka dnevnog reda. Dakle, ne sporimo da se priča o mjerama zaštite i o podsticajnim mjerama. Može li to biti kompromisno rješenje. Mislim da smo ga usvojili kao

kompromisno rješenje. Hvala vam lijepo na dobroj volji. Ko se jvlja za riječ. Predlažem da čujemo ministra gospodina Doku. Izvolite.

DRAGO DOKO

Zahvaljujem gospodine predsjedavajući, poštovani zastupnici, dame i gospodo,

Ja moram odmah na samom početku se složiti sa dr Hadžiahmetović, kada je u pitanju njeno izlaganje da zaštita domaće proizvodnje se, uglavnom tretira na jedan način da je nepopularna, da neću da kažem da je i ona zabranjena a da ovaj dio subvencioniranja ili poticaja, apsolutno dopušten i da taj dio neće i nije bio nikada prepreka bilo kakvim integracijama, kada je u pitanju približavanje ili Evropskoj uniji ili Svjetskoj trgovinskoj organizaciji ili bilo kojim drugim asocijacijama u okviru Jugoistočne Evrope.

Ja bih krenuo odmah sa ovim izlaganjem sa ocjenom ili izviješćem ili analizom ekonomsko socijalnog stanja u BiH.

Dakle, krenut ćemo od džidi-pija realnog, koji se u trostručio u poslijeratnom periodu dok se stopa realnog rasta stabilizirala između 4 i 5% s izuzetkom ove godine kada je bila niža, uglavnom zbog teške suše u regionu, kao i izbog nižeg nivoa kreditiranja domaćinstava od strane bankarskog sektora.

Poredeći stope rasta drugih zemalja u tranziciji, posebno u okruženju, možemo vidjeti da se realna stopa rasta u BiH kretala u okviru prosjeka zemalja u tranziciji. Udio strane pomoći u džidi-piju u periodu od 2000 visoke stope rasta bile su u vezi sa velikim prilivom međunarodne pomoći. Nakon 2000. obim međunarodne pomoći počeo je naglo padati, što je uticalo na usporavanje rasta. Međutim, kao što se može vidjeti iz ovog grafikona, bez obzira na pad međunarodne pomoći, ekonomija BiH nastavila rasti, što znači da je već počela poprimati obilježja samoodrživosti.

Ono što zabrinjava je neujednačeni ekonomski razvoj zemlje, što se može vidjeti i po razlici u džidi-piju između Federacije BiH i RS, a uočljiv je i između kantona unutar Federacije BiH, kao i između općina u RS.

Uz ovisnost u stranoj pomoći, koja je sve manja, dodatno zbrinutost izaziva činjenica da još dva promjenjiva faktora, u ne tako malim omjerima utiču na ekonomski rast u BiH, posebno u Federaciji BiH. Radi se o velikoj potrošnji stranaca koji borave u BiH, procjena je da ih ima oko 22 tisuće, uključujući i trupe ESFOR-a i transferima koji iz inozemstva šalju, uglavnom izbjeglice.

Jedan od najznačajnijih uspjeha je povećanje deviznih rezervi. Od kraja rata BiH je za 25 puta uvećala svoje nacionalne devizne rezerve, što je omogućilo da valutni odbor nesmetano funkcioniše. Inflacija u zemlji je bila pod kontrolom, u čemu je upravo pomogao valutni odbor. Posebno je bio izražen pad inflacije u RS. Promatrajući druge zemlje u tranziciji i zemlje u regionu, vidljivo je da je BiH najuspješnija ekonomija kada je u pitanju stabilnost cijena. Fiskalni rpeficit je konstantno pado da bi u ovoj ili u narednoj godini mogao biti u cjelosti izbalansiran. Fislaklni deficit u zemljama regionima, ukoliko upoređujemo sa zemljama u tranziciji u regionu, možemo vidjeti da je i po ovom pitanju BiH ostvarila jedan od najboljih rezultata. Dok su poreski prihodi u Federaciji BiH u zadnje četiri godine u najvećoj

mjeri pratili ekonomski rast, u RS su rasli po većim stopama, što je doprinijelo da Budžet RS u 2003. godini bilježi suficit.

Ohrabruje trend rasta industrijske proizvodnje u prvih šest mjeseci 2003. godine. U Federaciji BiH rast se nastavlja, mada po nižoj stopi nego u 2002. dok je u RS nakon negativnih stopa rasta u prethodne dvije godine u ovoj godini ostvarena pozitivna stopa rasta industrijske proizvodnje.

Kao rezultat rasta industrijske proizvodnje i djelovanje mjera monetarne politike u vezi sa usporavanjem rasta potrošačkih kredita, koji su prošle godine prouzrokovali veliki uvoz i pogoršanje deficita tekućeg računa, u prvih devet mjeseci ove godine bilježimo porast izvoza i smanjenje trgovinskog deficita. Od kraja rata BiH je za devet puta povećala izvoz, koji se, međutim, još uvijek nalazi na niskim stopama za zemlju koja ima valutni odbor kao instrument u vođenju monetarne politike.

U 2002. godini je registrovan i nagli porast direktnih stranih ulaganja Coka Cola, Wolsfagen, Simens ... i drugi renomirani strani investitori su prisutni u BiH.

U poeređenju sa drugim zemljama u regionu u BiH, osim Slovenije i Hrvatske, mjereno po stanovniku, privukla najveći obim stranih investicija.

Povećanje izvoza i niže stope uvoza u 2003. također su dovele do smanjenja deficita tekućeg računa po prvi put nakon rata, što smatramo velikim uspjehom, posebno u vrijeme opadanja međunarodne pomoći.

Napredak u oblasti strukturalnih reformi, tek treba da se odrazi na životni standard stanovništva.

Plaće, a posebno mirovine još su na niskom nivou, a zabrinjava razlika u plaćama i mirovinama između entiteta. Kao što se vidi iz ovog grafikona, prosječna plaća u Federaciji BiH je, neposredno iznad nivoa koštanja potrošačke korpe, dok je u RS niža. Najgora je situacija kod mirovina, gdje prosječna mirovina u Federaciji BiH tek iznad linije siromaštva, a u RS je znatno ispod ove linije. Stopa siromaštva u BiH je još uvijek visoka oko 20% i ovdje zabrinjava razlika između entiteta, jer je stopa siromaštva u RS veća nego u Federaciji BiH.

Promatrajući zemlje u regionu, BiH je još uvijek jedna od najsiromašnijih zemalja. Zvanična nezaposlenost, kako pokazuje ovaj grafikon je visoka. Međutim, s obzirom na opseg sive ekonomije, mi se možemo složiti i sa drugim analizama i podacima, a to je da je nezaposlenost blizu predratnog nivoa negdje oko 23%, što je još uvijek visoko. Bosna i Hercegovina ima vlastitu strategiju razvoja, ona uključuje da ta strategija bude usvojena i ona je usvojena već kod nas na Odboru za ekonomski razvoji i integracije. Ona je važan rezultat napora vlasti u BiH. Rađena je uz aktivno sudjelovanje civilnog društva na vlastitu viziju razvoja vlada u BiH i odobrena je na Vijeću ministara, a očekuje se i njeno odobravanje 2004. godine u Parlamentu BiH.

Glavni ciljevi 2004. – 2007. stvoriti preduvjete za samoodrživu ekonomiju, smanjiti nivo siromaštva i ubrzati proces integracije u Evropsku uniju.

Kriteriji uspjeha su obnova kreditne sposobnosti zemlje na međunarodnim tržištima kapitala, smanjenje stope siromaštva za 20%, dakle, sa onih 20 na 16. Zaključivanje i brojnost sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju sa Evropskom zajednicom.

U skladu s tim, imamo i projekciju rasta realnog džidi-pija i u naredne četiri godine ekonomija BiH će rasti po realnoj stopi od 5% godišnje. Uz napredak vođenja monetarne politike, na principima valutnog odbora inflacija će biti zadržana na niskom nivou do 2%.

Vlade na svim nivoima će nastaviti voditi restriktivnu politiku posuđivanje na domaćem finansijskom tržištu, što će uz očuvanje valutnog odbora doprinijeti uravnoteženju proračuna. Ukupni javni rashod past će na održivi nivo u uvjetima opadajuće donatorske pomoći, moraće se osigurati uštede za veće učešće sudjelovanja domaćih prihoda u finansiranju javnih institucionalnih programa i snižvanje poreskih opterećenja za privredu.

Do kraja 2007. godine, namjeravamo svesti deficit tekućeg računa na održivi nivo na 8,5%. Uzimajući u obzir visoku koncenionalnost spoljnog duga, u narednom srednjoročju ne očekujemo poteškoće oko njegovog servisiranja. Pretpostavka prva, očuvanje makro-ekonomske stabilnosti, uz istovremeno smanjenje javne potrošnje, bitna je pretpostavka za uspjeh ovog scenarija. U kontekstu ove pretpostavke, biće potrebno osigurati veće stope privatnih investicija, što će zahtijevati realizaciju niza strukturalnih reformi radi stimuliranja rasta privnog sektora. Da bi ispunili ovu pretpostavku, biće neophodno povećati udio privatnog sektora u džidi-piju, koji je sad na niskom nivou i čiji je udio u džidi-pi u narednom periodu namjeravamo podići sa 40% na 71% u 2007. godini. Rast privatnog sektora ostvriće se kroz unapređenje poslovne klime, ubrzanje privatizacije, jačanje stabilnosti finansijskog sektora i veće ulaganje banaka u privredu, afirmaciju poduzetništva, veći priliv stranih investicija. Neophodna pretpostavka za ispunjenje reformskog scenarija jeste osiguranje većeg priliva stranih investicija, što je predstavljeno u ovom grafikonu. Veći priliv stranih ulaganja, biće ostvaren kroz unapređenje poslovnog okruženja i konkurentnost BiH, uspostavu institucionog okvira za dojelu koncesija, unapređenje imidža BiH u svijetu i ubrzanje procesa integracija u Evropsku uniju.

Ubrzanje procesa integracija BiH u Evropsku uniju je generano važan cilj, ali sa stajališta povećanja stranih ulaganja, također je bitno jer zemlje kandidati za članstvo u Evropsku uniju bilježe daleko veće stope stranih ulaganja nego druge zemlje, što vidimo i na ovom grafikonu.

U narednom periodu, više potrebno osigurati dodatnu međunarodnu pomoć od oko 1,5 milijardi američkih dolara, jer BiH neće biti kreditno sposobna do 2007. ili 2008. godine. S obzirom da je to međunarodna pomoć, treba biti dodjeljivana isključivo u vidu povoljnih kredita i grantova.

Nova donatorska pomoć treba između ostalog osigurati sredstva, koja bi pomogla vladama da jačaju sistem socijalne zaštite, radi ubrzanih reformi, na koje su vlade spremne.

Nivo siromaštva u zemlji predstavlja stalnu prijetnju socijalnom miru, što se može vidjeti i na ovom grafikonu. Ovo je važan element reformskog scenarija, jer je

nivo javnih rashoda u BiH visoko iznad zemalja u tranziciji. U kontekstu pripreme strategije, srednjoročne i razvojne strategije vlade entiteta sačinile su planove za smanjenje javne potrošnje i ovi planovi se već provode u sektoru obrane. Predstojeća reforma javne administracije vodiće realizaciji drugih dijelova navedenog plana za smanjenje javne potrošnje. Bitnu ulogu u efikasnije prikupljanje javnih prihoda, imaće planirana fiskalna reforma, kojom će se uspostaviti jedinstvena carinska administracija na nivou BiH, uvesti PDV, veće uštede biće osiguranje i kroz usvajanje novog zakonskog okvira za javne nabavke na nivou BiH. I ove mjere doprinijet će realizaciji planova za smanjenje javne potrošnje.

Povećanje stope rasta izvoza i smanjenje stope rasta uvoza, predstavlja jedan od najvećih izazova u cilju svođenja deficita tekućeg računa na održivi nivo, a u uvjetima smanjenje donatorske pomoći. Za realizaciju ove projekcije biće neophodno osigurati strukturalne reforme o čemu će se govoriti i kasnije.

S aspekta stranog duga BiH je umjereno zadužena zemlja. Međutim, većina unutrašnjeg duga, javnog duga predstavlja razlog za zabrinutost i ozbiljnu prijetnju makro-ekonomskoj stabilnosti. S toga se u narednom periodu planira smanjenje ukupnog javnog duga na nivo koji bi bio prihvatljiv i po principima iz Mastrikta, što će BiH približiti evropskim integracijama i doprinijeti povratku kreditne sposobnosti zemlje na međunarodnom tržištu kapitala.

Izvori rasta su u izvozno orijentiranom privatnom sektoru i to sektoru koji BiH ima konkurentsku prednost. To su sektor energije, sektor metalne industrije, sektor za preradu hrane, sektor za preradu drveta, sektor za tekstil za preradu kože i sektor poljoprivrede u RS.

Kao što je naprijed pomenuto, ubrzanje strukturalnih reformi u kratkom roku, vodiće gubitku radnih mjesta. Či će veći broj biti nadomješten novih radnih mjesta kroz ugradnju bržeg rasta, privatnog sektora u narednom srednjoročju. U međuvremenu biće potreban socijalni program, koji će se finansirati iz ušteda po osnovu smanjenja javne potrošnje i reorganiziranja sadašnjeg sustava socijalne zaštite. Međutim, još uvijek će biti potrebna donatorska pomoć, kako bi se osigurao socijalni mir, jer je nivo siromaštva kako se vidi na ovom već prikazanom ranije grafikonu veoma nepovoljan. U svijetu još uvijek vlada nepovoljna investicijska klima i bilježi se trend pada direktnih stranih investicija. Situacija u vezi sa ovim ne garantira da će BiH osigurati veći priliv stranih investicija, čak i u slučaju realizacije reformskog scenarija. Ovaj grafikon, pokazuje da u svijetu ne postoji veliki interes za privatizaciju u Federaciji BiH, a situacija u RS je još nepovoljnija. Broj neuspjelih tendera je jako veliki u odnosu na broj objavljenih. Bosna i Hercegovina će trebati nova donatorska sredstva radi ubrzanja reformi. U prethodnom periodu veći dio javnih investicija, bio je pokriven donatorskom pomoću. U narednom periodu, kako prikazuje ovaj grafikon, BiH namjerava održati nivo javnih ulaganja i za 7% džidi-pija. Najveći dio programa javnih ulaganja ovaj put će biti finansiran iz domaćih prihoda, koji će se ostvariti iz ušteta u vezi smanjenja javne potrošnje. Međutim, jedan dio programa javnih investicija, posebno u sektoru vodosnabdijevanja, biće potrebno i dalje u manjem dijelu finansirati donatorskim sredstvima, što će direktno uticati na smanjenje siromaštva.

Ovo bi bio ovaj dio vezan za prezentaciju ekonomsko-socijalnog stanja u BiH, a vezano za ovaj dio, koji je, trenutno jako aktuelan, kad je u pitanju zaštita domaće

proizvodnje. Ja mogu reći da za ova tri mjeseca, koliko sam ja u ministarstvu, mi smo imali jako punu aktivnosti, ali ova tema zaslužuje jednu sustavnu i jednu kvalitetnu, kvalitetan rad na ovom planu.

Postoje neke analize, koje, prije svega, kada je u pitanju poticaj domaćoj proizvodnji i prije svega domaćoj poljoprivrednoj proizvodnji, moram malo preciznije reći, su našli na neki način izlaz u tome da utvrdimo izvore sredstava iz kojih bi se vršilo stimuliranje domaće poljoprivredne proizvodnje. Vama su sigurno poznate ideje da bi taj dio trebao biti finansiran, da bi se ti izvori trebali osigurati iz povećanih akciza na cigarete. To je, recimo, jedna od ideja, koja je trenutno najzastupljenija, a vezano za kvalitetno subvencioniranje domaće proizvodnje, mislim da je potreban i niz drugih predradnji, prije svega mogu krenuti od političkog okvira, institucionalnog okvira, a onda nakon toga možemo krenuti i u proces registriranja svih potencijalnih korisnika tih subvencija ili poticaja dalje usuglašavanje politika subvencioniranja na cijeloj teritoriji BiH i tek nakon toga možemo krenuti u određivanje onih sektora, gdje imamo komparativne prednosti, kao što ste vidjeli na ovom prikazu, one su ovdje i nabrojane i onda u tim sektorima taj novac koji bi izdvojili povećanjem akciza, znači u ovom slučaju cigareta, ali u tom slučaju to je jedna od ideja bi mogli očekivati neke rezultate u kasnijem periodu.

Što se tiče kratkoročnih mjera, vama je poznato da je posljednjih desetak-petnaest dana i više pokrenuta jako velika kampanja, vezano za primjenu sporazuma o slobodnoj trgovini koji smo potpisali, koji je BiH potpisala sa i susjednim državama i sa zemljama u regionu. Mi imamo potpisanih devet sporazuma četiri su ili pet već u primjeni, ali ova četiri su najinteresantnija, ili u stvari možemo se koncentrirati praktično na dva. Vijeće ministara je donijelo odluku na sjednici prošlog utorak da odgodi ne primjenu sporazuma, nego da odgodi samo primjenu stope od 40%, znači nastaviti će se ona primjenjivati na pojedine grane unutar carinske tarife, koji se odnose samo na poljoprivredu. Dakle, one su decidno nabrojane. Ja mogu reći da je tu uključena, glava I živa stoga, glava IV mlijeko i mlijene prerađevine, XVI meso i mesne prerađevine i još neke glave. Dakle, samo smo se koncentrirali na taj sektor poljoprivrede. Odluka je donesena i prema Republici Hrvatskoj i prema Uniji Srbije i Crne Gore. Uporište za tu odluku smo našli u sporazumima u članku, ja sad napamet stvarno ne mogu reći, nekoliko članaka je tu, ali onaj članak koji kaže ukoliko imamo negativne posljedice primjene sporazume na nekom od dijelova ili sektora našeg gospodarstva, mi imamo pravo poduzeti odgovarajuće korake. Mi ugovore o slobodnoj trgovini ne možemo raskinuti, ili možemo, naravno, ali procedura je takva da ih moramo otkazati šest mjeseci ranije. Dakle, ukoliko želimo to uraditi moramo to uraditi danas da bi se oni prestali primjenjivati nakon šest mjeseci. To je procedura koja je predviđena ovim ugovorima. Ja ne želim ovdje govoriti o negativnim posljedicama takvih poteza. Ja želim reći da sve analize vrlo jasno upućuju da su ugovori o slobodnoj trgovini za BiH značajni, da su dali dobre rezultate, nisu svi iste rezultate dali, znači kada gledamo pojedinačno države sa kojima smo potpisali, isto tako nisu dali iste rezultate kada gledamo analitički na koji sektor, da li je u pitanju poljoprivreda, kao što smo rekli da imamo negativne posljedice, gdje smo odmah rekli da te negativne posljedice trebamo sanirati i da trebamo napraviti onaj dio posla, koji će ublažiti to, a da generalno gledamo same ugovore o slobodnoj trgovini su dali očekivane rezultate. Evo, ja za početak ne bih, ja znam da ćete vi imati puno toga za dodati, sigurno da ću se vratiti još koji put za govornicu. Hvala lijepo.

NIKOLA ŠPIRIĆ

Zahvaljujem ministru Doki, otvaram raspravu. Ko se javlja za riječ? Dr Lagumdžija. Izvolite.

ZLATKO LAGUMDŽIJA

Dame i gospodo, uvaženi članovi Vijeća ministara,

Gospodine predsjedavajući, dozvolite mi da prije nego budem govorio ono što sam mislio da treba danas govoriti, dozvolite mi da prije toga postavim par pitanja gospodinu ministru, odnosno Vijeću ministara, da bi poslije mogao da se kvalitetnije odredim i da, eventualno uputim i sam neke sugestije, vezano za ovu temu.

Mi, zaista, danas imamo mali problem, ne samo ovaj koji je kolegica Hadžiahmetović govorila o razlici između zaštite i podsticaja, nego imamo mali problem što, objektivno tačka dnevnog reda, kao što je ministar s pravom i napravimo u prezentaciji je pokušaj da se napadnu dva segmenta. Jedan segment je aktuelno-ekonomsko socijalno stanje u BiH, o kojem smo dobili jednu prezentaciju, a drugi segment je osvrst na zaštitu domaće proizvodnje ili zovite kako god hoćete. Da vas podsjetim, neposredni povod za ovako hitan razgovor o ovome je bio ono što se sprema sa 1.1. iduće godine, a to je primjena ili neka modifikovana primjena sporazuma. Također hoću da vas podsjetim da je rezoluciju uputio Klub poslanika SDS-a, koja, uslovno rečeno nije tada dobila većinsku podrku, uvažavajući činjenicu da ćemo danas imati raspravu koju vodimo i koju treba da vodimo.

Također da vas podsjetim da prije tačno dvije sedmice Klub poslanika SDP-a je uputio zahtjev da se prije svega obavi jedna rasprava koja bi bila u funkciji ovog drugog segmenta današnje tačke dnevnog reda. Ja ću prije nego što budem detaljnije govorio o ovome, volio bih da gospodin ministar ili neko iz Vijeća ministara nam odgovori na nekoliko pitanja, da bi mogli sami sebe usmjereliti prema tome da ova sjednica bude produktivnija.

Ja moram priznati da je mene posebno zbunio ovaj dokument, koji smo dobili u pripremi za sjednicu. Prva rečenica dokumenta, ali najdoslovnije kaže ovako. Sama činjenica da je tržište malo upućuje na potrebu vođenja liberalne vanjske-trgovinske politike i dalja liberalizacija spoljnotrgovinskog režima u regiji treba ostati prioritet BH zajedno sa stvaranjem pretpostavki za integraciju tržišta Evropske unije. To je prva rečenica kojom je definisan generički cilj, koji želimo da postignemo. Ova rečenica je u direktnoj koliziji sa onim što je Vijeće ministara donijelo kao odluku neki dan. Ja u tom svjetlu bih htio da razjasnimo nekoliko stvari.

Također, u ovom materijalu, koji smo dobili, koji mislim da je dobra osnova za jednu ozbiljnu raspravu, sa svim onim uklonima koji svak od nas može u njoj dati, također kaže da ovdje se citira stav iz: « Izvještaja Evropske komisije od 18.11.2003. u kojoj nam je doslovno rečeno da obezbjeđivanje slobodnog kretanja roba, jedan je od glavnih ciljeva sporazuma o pridruživanja Evropskoj uniji u okviru budućeg SAJL ugovora o stabilizaciji pridruživanju, potrebno je da postepeno se uspostavi slobodna trgovinska zona, s unijom, tokom perioda koji će biti određen pregovorima. Slobodna trgovinska zona treba da bude u skladu sa relevantnim WTO odredbama BiH, podvlačim, mora ukinuti sva kvantitativna ograničenja ili mjere, koje imaju isto dejstvo i da progresivno ukine tarifu o trgovinskoj razmjeni sa Evropskom unijom. Carinska služba mora biti sposobna da nadzire i štiti trgovinski režim. Dakle, ovo smo

prije malo više od mjesec dana dobili iz Evropske unije. Zatraženo je od nas sa najvišeg političkog mjesta iz međunarodne zajednice iz domaćih struktura, da stanemo iza ovoga, a ovo što sada je urađeno je u direktnoj suprotnosti sa ovim što ovdje piše. Ja još nisam došao do toga da ocjenjujem vašu odluku. Ja želim prvo da razjasnim i sebi i drugima nekoliko stvari da bi mogli ići dalje.

Također vas podsjećam da ovdje u ovom dokumentu stoji nekoliko dobrih stvari o kojima ću govoriti kasnije kad budem dobio odgovore od vas. Međutim, ovdje se postavlja nekoliko vrlo preciznih pitanja. Šta je otkazano gospodine ministre? Šta je otkazano? Kome je otkazano? Kako je otkazano? Da li ljudi kojima smonešto otkazali, ukoliko smo im otkazali po međunarodnim propisima, normama, uzusima međunarodnog ponašanja, koje nas obavezuje kao zemlju, čak i da nismo potpisali ovaj ugovor, a naročito kad smo ga potpisali. Ugovorom je vrlo jasno preciziran tok, kako se nešto otkazuje i prolongira. Dakle, moje pitanje, da li je otkazivanje, žao mi je što nema ministra vanjskih poslova, bilo u skladu sa međunarodno pravnim uzusima? Ja očekujem da neko iz Ministarstva vanjskih poslova nam o ovome da ozbiljniju analizu, jer ovo nije stvar samo soljno-trgovinske razmjene. Mi ćemo čak doći do toga i postavljam pitanje da li je vama, dakle, da li su strane vlade, stranih zemalja, obaviještene putem televizije, ili su obaviještene diplomatskim putem i ako su obaviještene diplomatskim putem, na koji način je to urađeno, jer ne trebam članovima Vijeća ministara govoriti i poslanicima ovdje šta znači sva ta finesa u tome.

Također, bojim se da bez pravih odgovora na ova pitanja nećemo moći dalje ozbiljnije razgovarati. Meni se postavlja pitanje, također, da li ste vi napravili neku kvantifikaciju i da nam kažete kakva je to kvantifikacija? Poznato je vama koji to pratite više nego nama koji ovdje imamo rijetku priliku da to čujemo iz usta meritornih ljudi, poznato je da prosječna ... carina u zemljama regiona je negdje oko 12%, a da je kod nas negdje oko 6,8%. Primjenom 40% mi praktično dolazimo do, uslovno rečeno, neke uštede od 3%, koja se sada prolongira. Jasno je kao dan da pitanje konkurentnosti sarjevske mljekare ili bihačke mljekare ili hercegovake, ove livanske mljekare, grudanske mljekare nije u tri centa, nego u nečem drugom. Dakle, da li je napravljena kvantifikacija i kako ona izgleda. Čak o tome možemo se dogovoriti da se razgovara na jedan drugačiji način na komisijama koje će imati zatvoreni karakter, jer o ovim stvarima u ozbiljnim zemljama se raspravlja na jedan drugačiji način, bez ikakvog politiziranja, jer bojim se da ćemo ući u vrlo mutne vode iz kojih nisam siguran kako ćemo izaći.

Dakle, moje pitanje je, da li je održana sjednica zajedničkog odbora iz člana 12. Sporazuma, kako bi se riješili ovi problemi? Ako nije održana, postoji mehanizam, također, ugovorom specificirano, kako se onda nakon jednog takvog pokušaja ide dalje. Ja bih, dakle, volio da nam se odgovori na ova pitanja, da bi mogli onda, ja imam vrlo konkretne prijedloge i sugestije o kratkoročnim mjerama i o dugoročnim mjerama i neke od njih bi mogli, ako čistim kategorijama razgovaramo. Mogli bi danas zaključiti na način na koji smo zaključili na inicijativu gospodina Špirića, u skladu sa materijalnim mogućnostima zemlji Islamskoj Republici Iran treba pomoći u nesreći.

ZLATKO LAGUMDŽIJA

..vrlo konkretne mjere. Tako mora biti i konkretni mjera iz ovoga. Neću sad da ih licitiram, šta možemo sve uraditi u domenu fito sanitarne zaštite, i kako možemo napraviti uslovno rečeno podršku našoj proizvodnji a da ona ne narušava sporazum. Jer narušavanje sporazuma bojim se da će nam otvoriti neke druge dileme.

Također bi vas zamolio ovom prilikom, da nam podjelite i ovu prezentaciju koju moram priznati i dužan sam to reći je za mene bila pravo osvježenje, ovaj prvi dio. Ja se iskrenonadam da vas niko neće optužiti da smo mi podmetnuli ovu prezentaciju ovaj, zato što se u njoj vrlo jasno i precizno vidjelo da je 2002.godina zaista godina koja po ovakvoj prezentaciji treba da nam bude uzor da je ponovimo u ekonomskom smislu po mnogim parametrima i ja samo da vas potsjetim da smo ovdje, vidjeli ove podatke i drago mi je da je to prezentirano iz Vijeća ministara, da je stopa direktnih stranih ulaganja ne više nego duplirana u odnosu na bilo koju prethodnu godinu u 2002.godini, da je trgovinski deficit bio najmanji u 2002.godini na pokrivenost 49, nešto % iz onih žutih stubića smo mogli da vidimo. Mogli smo također da vidimo da je plata u Federaciji u 2002.godini po prvi put bila veća od one korpe, dok na žalost u RS je bila znatno ispod. I mnogo toga smo ovdje vidjeli, i ja vam se zahvaljujem na takvoj prezentaciji. Ja se nadam da će ona biti podjeljena i članovima Predsjedništva i drugim članovima vlada, Vijeća ministara i drugima, da ipak raspravljamo o istim stvarima.

Tako da bi kolega Špiriu, ja zaustavio se ovdje i uopšte ne bih iznosio program elemente programa koji bi danas trebali usvojiti i prijedlog zaključaka sa današnje sjednice, jer mislim da je vrlo bitno da čujemo odgovore na ova pitanja.

NIKOLA ŠPIRIĆ

Zahvaljujem doktoru Lagumdžiji, za riječ se javila doktor Azra Hadžiahmetović i mislim da bi dobro bilo ako ima diskutanata da se jave pa da ministar Doko ako ima zahtjeva prema Ministarstvu da ih izrečemo pa da on odgovori na postavljena pitanja.

AZRA HADŽIAHMETOVIĆ

Zahvaljujem predsjedavajućem, ja moram reći da ova prezentacija koja je bila dosta dobra, ubjedljiva u nekim elementima već i od ranije poznata, ipak nije odgovorila na pitanja aktuelnog ekonomsko socijalnog stanja, dakle aktuelnog, jer ovo je projekcija, ovo je plan, ono što namjeravaju uraditi vlade u BiH, dakle Vijeće ministara i entitetske vlade u jednom poboljšanju ekonomsko socijalnog stanja do 2008., 2008. i aktuelni trenutak su ipak malo sa jednim vremenskim razmakom i ja se nadam da ćete se gospodine Ministre složiti s tim.

Ono što bih željela iz vaše reprezentacije apostrofirati, što je vrlo važno da vodimo, o čemu bi trebalo da vodimo računa kad govorimo o aktuelno ekonomsko socijalnoj situaciji, da se mi po nekim pokazateljima prije svega kao što smo vidjeli iz prezentacije u rastu GDP-a krećemo ka samoodrživosti. Dakle, relativno sporo, odnosno u relativno nekom kratkom periodu, za ove ekonomske rokove u ključnim makro-ekonomskim pokazateljima, nećemo ovisiti po budžetima ili po bilo kom drugom finansiranju od međunarodnih donacija iako većina onoga što se naziva donacija, nikako ne stavlja kreditni aranžman.

Ja vas želim podsjetiti da danas učešće stranih sredstava u našim budžetima iznosi gotovo 3/4. Ja zaista nisam sigurna da se mi krećemo ka samoodrživosti tim više što se u posljednjoj godini dakle, u 2003. učešće stranih sredstava ukupnom finansiranju u budžetima povećalo, ne zato što su povećane donacije i ostalo, nego zato što su smanjeni prihodi iz domaćih izvora u domaćim budžetima. Na to treba dati odgovor. Zašto su smanjeni prihodi u domaćim budžetima, zašto pojedine stavke iz domaćih prihoda u budžetima bilježe pad, i zašto pojedine vlade u takvim okolnostima krše međunarodna pravila, odredbe pa čak i one sporazume na koje su se isti obavezali.

Ja ću vas samo podsjetiti na nedavni incident, na koji na žalost ovaj parlament nije reagovao iako je za ovom vijećicom bilo postavljeno pitanje. Kada je premijer RS odnosno Vlada RS, donijela odluku o povećanju cijene rada, čime je direktno se sukobila sa pravilima odnosno politikom na koju se obavezalo Vijeće ministara u komunikaciji sa Međunarodnim monetarnim fondom. A svojevremeno je potpis na tu odluku na taj Memorandum o ekonomskoj politici, dao tada predsjedavajući Vijeća ministara a danas premijer Vlade RS. Dakle, radi se o istom čovjeku. Ja želim samo podsjetiti da se od takve jedne odluke cijela BiH je bila ugrožena, što ne znači da je opasnost još uvijek otklonjena.

Na dalje, pomenuli ste da kao uspjeh BiH, da nismo bilježili inflaciju, značajniju inflaciju. Ono što mislim da je važno pomenuti, što je propušteno u vašem izlaganju da je to najvećim dijelom zahvaljujući Monetarnom aranžmanu Karne i Bord, ne zato što smo mi tako sposobni. Ja želim ovdje pomenuti, odnosno ovdje apostrofirati više iz jednog razloga, šta ako mi sutra ne budemo imali a trebamo se kreirati ka tome da se uklopimo u normalne monetarne okvire. Jesmo li mi zaista na putu samoodrživosti. Ja izvinjavam se gledam ovaj, gospodine Doko u vas, ali vi ste ovdje jedini predstavnik Vijeća ministara iako se kompletna ova priča o ekonomskoj socijalnoj situaciji odnosi na i Vijeće ministara kompletno i obje entitetske vlade kompletno.

Nadalje, vi ste pomenuli fiskalne deficite, odnosno dali ste jednu projekciju dosta optimističku. Ono što vam nedostaje, a što je vrlo važno, zašto su ustvari nama visoki fiskalni deficiti i šta nam je ključni problem, posebno u narednom periodu, a tiče se aktuelne ekonomsko socijalne situacije, a to je pitanje unutrašnjeg duga. Ovdje se nigdje nije pomenuo danas unutrašnji dug koji prevazilazi gotovo po specifičnoj težini okvire vanjskog duga. Zbog čega imamo penzije onakve, zbog čega imamo odsustvo možda stimulacija u domaćoj proizvodnji i mnoštvo drugog.

Na dalje u vašoj prezentaciji, ja to moram zaista vama reći, vi ste davali u pregledu budžeta statističke podatke entitetskih statističkih zavoda Centralne banke, a naročito Međunarodnog monetarnog fonda. Nigdje nije bilo državnog budžeta, iako savršeno dobro znamo da smo već po prilično dugo danas se nadam zaokružili sistem izvornog finansiranja državnog budžeta, i državnih statističkih izvora. Ovo posebno pominjem jer nam se to pojavljuje, posebno je kao problem u stimulisanju izvoza. A to je rad Agencije za statistiku i uopšte domaćih statističkih podataka.

Pomenuli ste da je stanje sa penzijama kritično. Ono, to se kreće u okvirima fiskalnih deficita, u okvirima još uvijek nezadovoljavajućeg kretanja ka samoodrživosti u okvirima promjena odnosno kao cijene reforme, odnosno cijene tranzicije i mnoštva drugog, što je propušteno možda da se naravno, to nije direktno

bila tema, ali se ne može zaobići u analizi socijalnog stanja u BiH šta nam je sa penzijama ili šta se može eventualno učiniti, na koji način se možda eventualno mogu preusmjeriti sredstva ili stimulirati rast prihoda u domaćim budžetima koji bi se preusmjerili u rast penzija, jednako kao i u rast možda odnosno stimulisanje domaće proizvodnje za izvoz.

Među kriterijima uspjeha, ovo želim posebno pomenuti. Pomenuli ste između ostalog, a time se ovaj parlament po prilično bavio, time su svi naši ministri u izlaganjima punih usta govore o europeizaciji BiH i manje više mi svi znamo da je to nama cilj i bolje što prije itd. zaključivanje sporazuma o asocijaciji i pridruživanju. Ovo je jedna od vrlo važnih stavki u analizi poteza i kritici onoga što je uradilo Vijeće ministara proteklih dana, odnosno u onome što će platiti BiH ukoliko Vijeće ministara pod hitno ne izmjeni odluku.

Ja vas želim podsjetiti, EU počiva na četiri slobode. Ključne slobode, slobode kretanja ljudi, roba, usluga i kapitala. U mnoštvu regionalnih inicijativa za jugositočnu Evropu, koje su se smjenjivale posljednjih 10 godina, bilo ih je za razliku od drugih regiona 7 ili 8 ozbiljnijih a bilo ih je mnogo više. Ona koja je danas provodiva ovdje, to je inicijativa Pakta stabilnosti koji je fođen u Sarajevu. Ja na žalost moram reći da je Vijeće ministara prekršilo inicijativu, odnosno napravilo takav incident u međunarodnom evropskom kursu BiH, kršenjem odnosno donošenjem onih odluka koje ste donijeli vezano za Sporazum o slobodnoj trgovini. Zašto, o tome ću nešto kasnije reći.

Vi ste govorili o Planu javnih rashoda, ja želim samo pomenuti da bi bilo dobro, da se Vijeće ministara bez obzira što to nije direktna izvorna nadležnost kako piše u Dejtonskom ustavu, ali je i te kako posao kojim se treba baviti Vijeće ministara, šta se može učiniti, odnosno šta treba učiniti da bi došlo do povećanja prihoda u budžetima i državnom i entitetskim i smanjenje rashoda, odnosno potrošnje koja je u posljednjoj godini dakle uz pad prihoda bilježi povećanje rashoda u ovoj godini, što prijeti pogoršanju ekonomsko socijalne situacije u BiH.

Ja želim skrenuti pažnju svima onima koji nisu ekonomisti, da ćemo se vjerovatno skoro opet baviti ovom temom, ali će nam biti stanje mnogo teže.

Nadalje, u ovom mehanizmu da kažem oko kojim ste u okviru nadležnosti Ministarstva vanjske trgovine skrenuli pažnju, a što se tiče i mjera, ja ipak pominjem stimulisanja domaće proizvodnje, a želim podsjetiti sada i dati obrazloženje zašto sam tražila promjenu formulacije tačke dnevnog reda. Danas, kad govorimo o zaštitnim mehanizmima domaće proizvodnje, uglavnom fokusiramo našu pažnju i razmišljanje i priču i instrumente na uvoz, odnosno smanjenje uvoza odnosno zabrane uvoza, odnosno protekcionističke mjere itd. Ako govorimo o stimulaciji domaće proizvodnje, priča ide na izvoz. Dakle, upravo tamo gdje treba, a to je ja vas želim još jednom podsjetiti u onoj dvije razvojne strategije koje postoje uvozno-supstitutivna i izvozno-ofanzivna fokusirati priču na izvoz je upravo dio izvozno-ofanzivne razvojne strategije kakva je bosansko hercegovačka. To se dijelom vidjelo i danas iz prezentacije, a vidjećete kad bude PRSP kompletan prezentiran, odnosno razvojna strategija. I čitavi ugovori o slobodnoj trgovini, odnosno čitav koncept koji EU koordinirala u regionu jugoistočne Evrope, sa liberalizacijom trgovine i jeste bio da se omoguće, odnosno da se otvore vrata ka izvozu, i tu trebamo vidjeti šta je urađeno na stimulisanju izvoza, odnosno da li su ugovori eventualno dali pogrešne rezultate,

odnosno da li su na neki način podbacili u projekcijama vezano za izvoz ili da još okrenemo priču, šta je urađeno u posljednjih godinu dana, na standardizaciji domaćih proizvoda kojima bi bila otvorena vrata a ne zatvorena vrata na drugim tržištima, uključujući i tržište EU i susjednih zemalja koje se već ponašaju ili koriste EU standarde, kako bi na neki način onemogućili uvoz proizvoda iz BiH.

Ovo prije svega mislim na proizvode koji pripadaju primarnom sketoru, poljoprivredi izvornom, dakle primarnoj poljoprivrednoj proizvodnji i prerađivačkoj dakle, koji već..i u industriju. Između ostalog, vi ste pomenuli poticaj domaćoj proizvodnji. O poticajima, subvencijama itd. ja bih više koristila termin poticajem, jer subvencioniranje proizvodnje i subvencioniranje izvoza, opet ima svoju cijenu. Kalkulacije na žalost ovdje nemamo. Između ostalog ste pomenuli da je planirano da prihodi od akciza na cigarete uglavnom budu usmjereni u poticaje domaćoj proizvodnji. To je jedan segment, možda ili jedan izvor prihoda. Međutim ono što je ključno, zbog čega mi danas imamo problem, što niko neće ovdje da vam kaže, a to je mi smo godinama imali prelevmane koji se koriste u praksi, za stimulisanje primarne poljoprivredne proizvodnje. Ti prelevmani su ukinuti prošle godine zbog odredbi međunarodne trgovine, odnosno pretočeni su u carinsku tarifu. Namjena prelevmana je da prihodi od prelevmana budu usmjereni u stimulisanje domaće proizvodnje, poljoprivredne odnosno izvoza ili stimulisanja indirektnog izvoza, a sredstva od prelevmana entiteti, odnosno entitetski budžeti su potrošili u sasvim druge svrhe. I o tome treba govoriti i otvoriti ovdje priču ko je kriv, zbog čega prelevmani nisu bili usmjereni u onu namjenu u koju po definiciji su morali biti usmjereni, zbog čega nam je primarna poljoprivredna proizvodnja se razvijala sporije nego prerađivačka industrija u toj oblasti ili vezano za poljoprivrednu proizvodnju i zbog čega imamo danas ono što imamo u mesnoj industriji, u industriji mlijeka, odnosno industrijama hrane, a nemamo adekvatnu primarnu poljoprivrednu proizvodnju.

Na dalje, kolega Ivanić, ja se nadam da nećete dekoncentrisati ministra Doku, jer ovaj, tiče se koliko vas, toliko i Ministarstva vanjske trgovine. Ono što želim posebno reći, vezano za potez koji je učinilo Vijeće ministara. Prvo sa kršenjem Pakta o stabilnosti koji je rođen ovdje u Sarajevu, šta ste uradili sa tom odlukom, odnosno šta je Vijeće ministara uradilo sa tom odlukom.

Danas postoji u svijetu izraz norma i standardi. To se naročito veže za EU, pa postoje evropske norme i evropski standardi. Norme su okvir, a standard pravilo ponašanja. Mi smo ovdje prekršili i normu i standard, odnosno Vijeće ministara je prekršilo donošenjem te odluke. Norme koje obavezuju na odredbe međunarodnog prava, za koje želim potsjetiti da se izmeđuostalog i Ustav BiH poziva u svojoj preambuli da će poštovati odredbe međunarodnog prava, a standarde koji nisu obavezujući, ali vas svijet kvalifikuje da li se ponašate u skladu sa standardima ili ne.

Šta je učinjeno na kršenju norme. Bečka konvencija između ostalog, propisuje procedure sklapanja i promjene međunarodnih ugovora. Prolongiranje ili suspenzija Ugovora o slobodnoj trgovini, uz svu cijenu koju ćemo platiti u regionu, zbog pogrešnog usmjeravanja na priču o uvozu, a ne na izvoz i stimulisanje domaće proizvodnje, između ostalog mi smo prekršili odredbe Bečke konvencije, jer suspenzija ili privremena se odnosi na rokove koji se ne tiču samo BiH nego svih zemalja u regiji koje su potpisale ugovore, bilateralne ugovore o slobodnoj trgovini jedna između sebe.

Ja vas želim podsjetiti da je kroz inicijativu Pakta stabilnosti, do sada realizirano, odnosno BiH je preuzela obaveze u tri inicijative, potpisivanjem tri Memoranduma. Jedan se tiče liberalizacije trgovine, a to se veže za ove bilateralne ugovore, drugi se tiče energetike. Vi ste ministre prije par dana u Grčkoj potpisali dopunu Memoranduma koji se odnosi između ostalog i na gas, i treći se tiče investicija koji na žalost još uvijek nije odmakao u svojoj realizaciji.

Dakle, u onoj prvoj koju smo zaokružili u realizaciji, BiH je jednostrano, mimo pravila Međunarodnog prava i odredbi, pa čak i onih odredbi koje su definisane u samom Bilateralnom sporazumu napravila međunarodno pravni incident. Ja to moram ovdje, za ovom govornicom reći i želim vas podsjetiti da je ovaj parlament ratificirao sporazume pojedinačno. Prema tome ratificirao ih je u onim odredbama u kojima su potpisane i svaka promjena je trebala proći proceduru čak i ukoliko je bilo argumenata da se mijenja, proći proceduru koju sporazumi i Međunarodno pravo propisuje, odnosno sporazumi eventualno definišu, a to se tiče i rokova i privremenih suspenzija ili selektivne primjene itd.

Ja želim upozoriti na posljedicu ovog vašeg čina. Prvo dakle, uz kršenje odredbe Međunarodnog prava, uz gaženje inicijative o Paktu stabilnosti, BiH je izgubila argumentaciju ili ukoliko to ne poništite tu odluku do 01.januara, izgubiće argumentaciju da sutra od susjedne Republike Hrvatske traži primjenu, odnosno ratifikaciju Sporazuma u luci Ploče. Evo zbog čega govorim. Obje strane potpisnice su potpisale Međunarodni ugovor. Jedna od tih strana ga je čak i ratificirala, druga strana traži izmjenu te ratifikacije. Sa ovakvim činom, i ovakvom odlukom, Vijeća ministara i kršenjem odredbi Međunarodnog prava, čime dajemo za pravo i argumente svima onima koji nas kvalifikuju kao Bandustan, u ponašanju i svemu ostalom, mi smo izgubili snagu argumenata Međunarodnog prava na onim ugovorima i na onim sporazumima gdje su svi argumenti Međunarodnog prava bili na strani BiH.

I ja hoću da skrenem pažnju više ministru vanjskih poslova da razmisli o posljedicama međunarodno-pravnim posljedicama po BiH odluke Vijeća ministara.

I na dalje, ja želim sugerisati da se kompletna priča ipak vrati na stimulisanje domaće proizvodnje. Dajemo odgovor na pitanje jesu li ovi ugovori, ako je u pitanju uvoz i izvoz a oni se odnose na vanjsko-trgovinsku komponentu, bili loši s pozicije izvoza, a ja vas želim podsjetiti da su asimetrični ugovori koji su BiH prije 4 godine sa Hrvatskom, odnosno prije 3 godine i 2 godine sukcesivno kad su potpisivani, odmah otvorili vrata za izvoz BH proizvoda na to tržište bez ikakvih barijera. Barijere su se odnosile na onu drugu ugovornu stranu i postepeno skidanje.

I drugo, gdje su potrošena sredstva kad je u pitanju poljoprivredna proizvodnja i protesti možda i opravdani protesti proizvođača, odnosno prerađivača u pojedinim segmentima industrije i poljoprivrednih proizvođača, gdje su potrošena sredstva i prihodi od prelevmana, koji su se slili u budžetske kase i potrošene u druge svrhe. Ako su otišli penzionerima, ako su otišli socijalno ugroženim, ako su otišli borcima, onda je to možda i opravdano. Ali dozvolite, ja znam da nisu. Nisu dakle otišli ni u onu namjenu koju su trebali otići, a nisu ni otišli u one namjene koje bi eventualno poboljšale socijalnu situaciju u BiH.

I treće, kad dobijemo odgovore na ta pitanja, šta možemo sada učiniti, jer ja želim skrenuti pažnju i Vijeću ministara i posebno kolegicama i kolegama u

Parlamentu, da ćemo se vrlo brzo baviti ovim problemom, ali u uslovima kada nećemo moći sa argumentom pričati, ili sa jezikom argumenata pričati. U mnoštvu loših poteza koje ste uradili po međunarodno-pravni položaj BiH, i po pogoršanje ekonomsko-socijalnog stanja u BiH, i udaljavanja od samoodrživosti koje ste danas spomenuli kao cilj. Ja ću vas potsjetiti da ste između ostalog prije prar mjeseci donijeli odluku kojom ste privremeno suspendovali uvozne dađbine o plaćanju iz carinske tarife. Skojim pravom? Dakle smanjili ste prihode u budžete i entiteta i državni budžet koji se mogao koristiti za stimulisanje proizvodnje i izvoza. Između ostalog da ne govorim o pravnoj reperkusiji, toga da ste odlukom Vijeća ministara promijenili Zakon o carinskoj politici i carinskoj tarifi, kao sastavnom dijelu svega toga.

Ja sam za ovom govornicom tri puta upozorila da je Vijeće ministara podzakonskim aktom promijenilo zakon. Ako to ima pravno pokriće, u bilo kojoj zemlji u svijetu, ja se svima vama izvinjavam. Ovdje ima više pravnika od mene, odnosno više onih koji poznaju pravo od mene. Oprostite ja sam malo pričala možda nekad i sa emotivnim nabojem, ali želim zaista upozoriti na ozbiljnost situacije. Posebno na reperkusije odluka koje je Vijeće ministara donijelo o svemu ovome. Zahvaljujem.

NIKOLA ŠPIRIĆ

Zahvaljujem doktor Azri Hadžiahmetović, za riječ se javio gospodin Kragulj, pa Novaković, pa Martin Raguž, pa Moranjić, pa Avdić. Ja bih molio samo dakle, nikom neću uzeti pravo na riječ, ali da se vodi računa o dužini diskusije. Shvatam da je tema takva da se ne može kratko, suviše kratko govoriti ali da poštujemo Poslovnik i molim govornike buduće da vode računa.

NIKOLA KRAGULJ

Poštovano predsjedništvo, uvažene kolege, pa mislim da smo ako je donešena odluka o suspenziji ili ne znam već kako se zvala odluka, odnosno ako je razmatrana takva odluka na Vijeću ministara o čemu se je već počelo pričati, da je ona praktično samo odgovor na ono što se dešavalo na granici. Blokada granice, da tako kažem, da ona nije odgovor na ono što smo mi tražili danas da raspravljamo ovdje u ovom Domu.

Zapravo, ovaj materijal koji je ponuđen, on praktično ovaj, daje moguće pravce djelovanja da bi se unaprijedio u narednom periodu izvoz. Mi se slažemo da je izvoz u funkciji zaštite domaće proizvodnje, odnosno povećanja i podsticaja domaće proizvodnje, ali ovdje ovo su samo ovaj, mogući pravci koji neće, koji nisu konkretne mjere ono što u narednom periodu, odnosno što ljudi od nas očekuju da danas ovdje raspravljamo.

Ako je već u pitanju, a radi se uglavnom o ova dva sporazuma, Hrvatska Sporazum o slobodnoj trgovini sa Hrvatskom i Sporazum o slobodnoj trgovini sa Crnom Gorom. Iz ovih podataka koje smo ovdje dobili, može se utvrditi da 4 puta ostvarujemo mi veći uvoz. Obćno se radi o kad se govori ovdje o zaštiti domaće proizvodnje, o sprečavanju eventualnom smanjenju uvoza, povećanju izvoza itd. Nama uvoz iz drugih zemalja pored ove, jer 4 puta veći u odnosu na uvoz iz ove dvije zemlje, prema tome postavlja se pitanje je li mi ovaj, ugrožavamo svoju proizvodnju

uvozom iz ove dvije zemlje, ili uopšte uvozom, ili ga ugrožavamo svoju proizvodnju zato što mi praktično nemamo proizvodnje i praktično u ovom momentu nemamo u najvećoj mjeri ništa ni zaštititi. Ja to govorim prije svega, kad je u pitanju agrearni sektor. Pod agrearnim sektorom, ja podrazumjevam i poljoprivredu i prehrambenu industriju. U poljoprivredi, mi ne možemo očekivati sada ovaj, da će se privatizacija izvršiti itd. 96% poloprivrede, koliko ja znam još nazad 10 i 15 godina, bilo u rukama sitnih poljoprivrednih proizvođača. Od toga živi danas praktično, bazira svoju egzistenciju 2/3 ljudi itd. A to je područje u koje najbrže se može staviti u funkciju, a u najtežoj situaciji.

O čemu se ovdje radi. Ovdje se radi upravo o tome, da treba pronaći mjere na pravcu ovih strateških pravaca, odnosno na liniji ovih strateških pravaca koje će omogućiti potsticaj proizvodnje. Jedino tako možemo zaštititi domaću proizvodnju, obezbijediti da imamo domaću proizvodnju i izjednačiti moguće, napraviti nekakvu bolju bilansnu ravnotežu kad je u pitanju uvoz i izvoz, naročito u ovoj oblasti. Da ne govorim o tome da mi imamo mogućnosti i trebali bi da provedemo što nije problem, zakon o kontroli kvaliteta uvezenih roba. Jer kod nas često puta kad se vrši uvoz nekih proizvoda, trebalo bi vjerovatno primjeniti nekakve analize, kad se utvrđuje starost stijena itd. ovaj, da bi se utvrdilo od kad je neka roba ovaj, iz kog je perioda itd. to je stvarno ovaj poznata i često puta se sa tim i u javnim medijima barata. Mislim da istovremeno trebalo bi osposobiti institucije za certifikaciju roba, jer i to je jedna od prepreka što mi ne možemo imati pristip na strano tržište svojim robama.

Ali, ono što je sigurno, što se od nas očekuje, a to je da se ukaže kuda i na koji način se mogu odnosno, da se ukaže na konkretne mjere, koje će imati već u narednoj godini efekt. Ljudi očekuju već u narednoj godini obzirom na ekonomsku iscrpljenost, obzirom na to da je ovaj, u potpunosti i u sve težoj zanemarenoj situaciji poljoprivredna proizvodnja, očekuju da bar na proljeće mogu zasnovati proizvodnju, što je pod velikim upitnikom itd. Ja znam da će se reći i da će neko ustati da ovo nije na nadležnosti Vijeća ministara i ja znam da nije sve u nadležnosti Vijeća ministara, ali jeste u nadležnosti Vijeća ministara i vlada entiteta, i mislim da bi na tom planu trebalo iskoordinirati određene aktivnosti, odnosno koordinacijom aktivnosti doći do onoga što je moguće u narednom periodu donijeti, onosno ono što možemo u narednoj već godini imati kao mjeru od čega će narod imati efekte, odnosno čega će se ovaj, na bazi čega će se stvoriti određeno ohrabrenje, da bi uopšte ušli u proljetnu sjetvu, što je vrlo bitno. Mislim da za to ipak bez obzira na sve, zbog nedostatka sredstava u budžetima, zbog inače ovaj, nedostatka sredstava itd. da se ipak ima mogućnosti da se o tome je bila rasprava i na Komisiji za vanjsku trgovinu i carine itd. da ima mogućnosti, ima pretpostavki da se određeni fond za subvencije, određeni fond za podsticaj uz druge određene mjere ipak mogu donijeti kvalitetne mjere koje mogu obezbijediti podsticaj proizvodnje u narednom periodu. Toliko, hvala.

NIKOLA ŠPIRIĆ

Zahvaljujem gospodinu Kragulju, za riječ se javio gospodin Momčilo Novaković.

MOMČILO NOVAKOVIĆ

Uvaženi predsjedavajući, kolege poslanici, članovi Savjeta ministara, ja sam imao rezervu kao što znate za uopšte ovom sjednicom, odnosno ovom tačkom dnevnog reda, formulisanom na ovakav način.

Naime, moja rezerva je bila prije svega zbog širine teme o kojoj danas ovdje je trebalo raspravljati i pokazalo se evo prvih nekoliko diskusija da ćemo mi o ovome zaista danas dugo raspravljati a da nećemo moći donijeti neke značajnije zaključke. Zbog čega?

Pa prije svega, zbog druge rezerve koju sam ja imao, a to je nadležnost pojedinih institucija na nivou BiH i entiteta, odnosno potpuno jasno definisana nadležnost u ovoj oblasti, posebno u oblasti agreara. I u tom smislu je Savjet ministara dao jedini mogući materijal. Dakle, onaj koji se tiče stimulacije izvoza, odnosno vanjske trgovine, odnosno ono što je u njegovoj nadležnosti.

Očekivao sam danas, da će predlagač ove tačke dnevnog reda, izaći sa prijedlogom zaključaka, o kojima bi smo mi vodili raspravu i utvrdili koji od tih zaključaka su na fonu onog što sam maloprije rekao, koji nisu. Ja odmah da kažem da ja neću glasati ni za jedan zaključak kojim se nalaže bilo šta Savjetu ministara za što on nije nadležan, i također ni za jedan zaključak kojim nalažemo bilo šta entitetskim vladama. Jer mi, za to nismo nadležni.

Dalje sam očekivao, da će bivši ministar vanjske trgovine, ovdje izaći takođe sa nekim konkretnim prijedlozima i zaključcima a ne samo sa kritikom materijala koji smo dobili. Od nje bi se to i očekivalo imajući u vidu da bi u ovoj oblasti trebalo da zna malo više od nas ili recimo od mene, da budem konkretan. Očekivao sam to i od zamjenika ministra iz prošlog saziva, ali je gospodin Kragulj rekao potpuno jasno dakle, da neke nadležnosti znači i on se ogradio od toga i rekao da su nadležnosti Savjeta ministara jedne, a da su nadležnosti entitetskih vlada sasvim druge.

Kad budem imao zaključke ove o kojima sam govorio, dakle predlagača ove tačke dnevnog reda, ja se tada mogu uključiti u ovu raspravu i vidjeti šta je od toga realno a šta nije i nakon toga ću se predsjedavajući vjerovatno ili možda javiti za riječ. Ono što sada i sa ove pozicije gledano, jedino mogu predložiti ja, kao zaključak jeste, da naložimo Savjetu ministara da u kontaktima, u saradnji ili kad god hoćemo sa entitetskim vladama dođu do jednog zajedničkog dokumenta kojim će omogućiti dakle, da se određene mjere i zaštite i stimulacije u ovoj oblasti donesu. Opet na nivoima prema nadležnostima. To je jedino dakle, zašto ja u ovom momentu mogu glasati.

Ja se nadam da mi nećemo ovu sjednicu jalovim raspravama vući do večeras, i da ćemo zaista konkretnim prijedlozima zaključaka doprinijeti da pomognemo ljudima koji od nas očekuju da im pomognemo. Ali naravno, opet kažem sve u skladu sa određenim zakonskim okvirima. Hvala vam.

NIKOLA ŠPIRIĆ

Zahvaljujem klegi Novakoviću, za rijč se javio gospodin Martin Raguž.

MARTIN RAGUŽ

Zahvaljujem se gospodine predsjedavajući, uvažene dame i gospodo, poštovani zastupnici, članovi Vijeća ministara, ja ću prihvatiti sugestiju da nekako uskladimo ovaj, vrijeme izlaganja respektirajući da je dosta toga već rečeno, da smo dobili jedan dio informacija i da je ovo defakto tek prvi put da ozbiljnije otvaramo

ovu temu u ovom domu. Ali, ne mogu se složiti sa onim koji smatraju da nismo pogodili, ja mislim da smo pogodili apsolutno, i da je vrijeme da se državni Parlament pozabavi pitanjem aktualnog gospodarskog i socijalnog stanja, jer kao što vidimo rasplet situacije i stanja u BiH pogotovo kad je u pitanju životna perspektiva ljudi, nije najblistaviji i mi ne možemo kao nojevi gurati glavu u pijesak, nego se moramo ako smo odgovorna vlast bilo kom segmentu suočavati sa tim pitanjem. Također uz svo uvažavanje diskusije gospodina Novakovića, i njegovog pristupa koji ide u pozitivističkom smislu da mi ne možemo ovo, zato što su takve nadležnosti i što je apsolutno njegovo pravo i argumentacija koja se uvijek može koristiti, ja također kao zastupnik želim reći da je takva pozicija zakonodavne izvršne vlasti i ključni limit zašto BiH ne može napraviti ozbiljniji .. i vrijeme je ovaj, da odgovorni ljudi se suoče s tom istinom. To je fakat. Ja ne zagovaram ovdje ni jedno rješenje, nego govorim o Paktu i gospodo realna je opasnost kolapsa BiH, ne u smislu ona će preživjeti kao institucija i kao država, nego jednog unutrašnjeg stanja gdje ćemo svaki dan reagirati adhoc, ovisno od toga ko će gdje zapriječiti granicu, koja struktura i koja socijalna populacija, koja dimenzija, a mi ćemo samo odgovarati pokušajem gašenja požara bez mogućnosti da imamo jednu makro strategiju i ne samo makro strategiju nego instrument putem kojim ćemo ih realizirati.

I zato ja danas ne želim ovdje koristiti prigodu, a imao bih je temeljem argumenata da i ovo izlaganje i mjere koje je utvrdilo Vijeće zaista na jedan kritički način seciram i da puno toga zamjerim. To je objektivno posljedica takvog jednog razuđenog stanja odnosa u BiH, nemogućnosti da se vodi čvrsta i odgovorna politika i onda unutar tako jednog fluidnog i nedefiniranog prostora, mi imamo danas ovu situaciju da još uvijek nemamo odgovoreno na pitanje na koji način je suspendiran ovaj ugovor. Nema veze što sam ga ja potpisao gospodo, ovaj, ja uopće nisam emotivno vezan za njega. Ja znam da se taj ugovor nije mogao potpisati 4 godine i da su neki ljudi dali doprinos da se taj ugovor potpiše kao prvi Ugovor o slobodnoj trgovini i da se on ne može gledati u svijetlu isključivo negativni konsenzenci. Naprotiv, puno je više razloga za pozitivno valoriziranje tog ugovora, obzirom da izvoz iz BiH u Republiku Hrvatsku nekoliko puta uvećan, čak možda i 10 puta, a mi ovdje pričamo o stimulaciji izvoza. Kako ćemo onda stimulirati izvoz ako ćemo jednostrano koliko ja imam informacija, neka me se demantira jer je to ugled i ovog parlamenta koji je ratificirao Ugovor bez da iskoristimo modalitete iz članka 27. i 31. koji predviđaju bilateralne kontakte, pismenu komunikaciju, ekspertske timove i zajednički odbor za provedbu ovog sporazuma, što ja vjerujem da bi ljudi kad se izlože argumenti koji ovdje objektivno stoje, da je dio naše proizvodnje ugrožen, vjerojatno prihvatili. I odgodili zajednički, bilateralno i da ne ide nikom na uštrb, niti BiH, niti Hrvatskoj, nego da gradimo, niti Srbiji i Crnoj Gori, nego da gradimo jednu pozitivnu komunikaciju u regiji i rješavamo dogovorom otvorena pitanja.

Ja ne mogu stati iza takvih poteza koji nisu ni u skladu s međunarodnim pravom, niti dobrim običajem. Ja ne kažem da oni nisu opravdani, ali način na koji treba uvoditi u igru mora biti zaista na jednoj razini ako želimo sebe legitimirati da sutra želimo u te neke integracije. Svaki dan evo pričamo oko toga.

Druga stvar, ovdje je dobro zamijećeno da su u ovom dokumentu koji smo mi dobili, to su strateški pravci u vođenju vanjske trgovine i potpore koji su apsolutno dobro poredani i tu ne vidim da bi iza kog od nas trebalo biti išta sporno od te liberalne vanjsko trgovinske politike, do smanjivanja trgovinskog deficita, ubrzanja ekonomskog razvoja BiH, jačanja kvaliteta i konkurentnosti domaće proizvodnje,

stimuliranja inozemnih investicija ovdje i ubrzanog integriranja BiH u EU i VTO. Mi nemamo još ni jedan praktičan korak ovog Vijeća ministara na ostvarivanju ovih ciljeva.

Ovo je jedan pregled stvari i ja ovaj, ne mogu prihvatiti da je ovo nešto sa čim bi mi trebali biti danas zadovoljni kao ulaz u raspravu na ovom Parlamentu bar je to moja osobna ocjena. Zašto to govorim, zato što dok mi ovo pričamo, najveći mogući i strateški izvoznici BiH dovedeni su u pitanje, njihova egzistencija gospodo, a mi ovdje nemamo uopće određena Vlade državne, šta znači sutra da se ugasi proizvodnja u Aluminijumu u Mostaru. Izvoz 160 miliona dolara, ove godine uredno plaćene sve dađbine državi, na svim razinama, u punom iznosu. Studija izvodljivosti koja pokazuje komparativnu prednost i mogućnost da se u narednoj godini novih 250 miliona eur-a uloži u razvoj čitave BiH i regije, zaposli i udvostruči iznos. Mi pričamo ovdje priče znači za koga? Za koga gospodo? Imamo li stav oko toga? I kažemo ovaj, da je to pitanje biznisa, a ne politike, ma gospodo nemojmo se zavaravati, ovdje treba odgovorno reći, da je to čista politika. Tu se također krše ugovori koji su potpisani i recite mi imate li očitovanje o pismu Savezne Vlade Republike Njemačke, da su u opasnosti, sva njihova ualganja investicije prema BiH. Imate li očitovanje oko toga. Recite je li želimo da ovakvim pristupom sebe izoliramo od čitavog svijeta i da onda govorimo svi su nam krivi, samo mi nismo.

Dajte da se svi skupa uozbilimo, ja ovdje preuzimam dio svoje odgovornosti i polazim od toga da kao čovjek koji zastupam jedan prostor, jednu regiju koja može oživjeti i da se do godine može zaposliti 2 tisuće ljudi, bez obzira na vjeru, naciju, rasu i spol, rasporediti regionalno i otvoriti nam perspektivu. Dajte da stimuliramo te ljude. To su ciljevi ove politike koju ste naveli ovdje. Dajte da ih promoviramo, dajte da imamo čvrsta stajališta iza toga i dajte nemjte da se zavarava. Ja ovo pitanje naravno, posmatram u kontekstu ovdje konkurentskih i komparativnih prednosti BiH, jer ste je naveli sami da je to metalska industrija, da je to drvo, da je to tekstil, da je to hrana, da je to električna energija. To se može napraviti paket. Ni jedan od prstenova u tom nizu ni rudari, ni rudnici ne smiju biti izostavljeni iz tog jednog ciklusa. I nemojte da dozvolimo da se komfrontiraju međusobno ne konfrontirane stvari, kao što su proizvodnja energije prerada i svega ostalog. Dajte da jednom pokažemo ozbiljnost ovdje. Dakle, ja ovo smatram ako smo odgovorna vlast, tek naznakom otvaranju ovog pitanja, i za mene osobno ovo je tek početak. Ako smo odgovorni da se bavimo sa svim pitanjima koji znače život za sve ljude u BiH. Dajte da pored ovih stvari koje se tiču eks katedra pristupa imamo i praktične korake gospodo. Šta znači odgovor za ovu razinu je odgovorno Vijeće ministara, za ovu vlade entiteta, znači da mi gospodo nemamo odgovora. Znači agreear je u entitetu, što jeste, ja to ne sporim. Ali dajte neka država suspendira Ugovor i mi ćemo onda dalje. Vi država uradite to za nas, a mi ćemo dalje voditi svoju politiku, je li to to znači. Ili ćemo harmonizirati odnose i voditi politiku. I dok god mi budemo ratovali jedni protiv drugih ovdje i trošili energiju da uništimo drugo, a ne da stvaramo novu vrijednost i cjelinu, mi ćemo biti gospodo u ovoj situaciji. To je realnost. I nemojte da napadamo one inicijative koje su dobronamjerne i koje kažu da smo mi limitirani ovim ustavno-pravnim, mi smo apsolutno limitirani i mi nikakav ozbiljan iskorak nećemo napraviti. Bar je to moje osobno mišljenje, dok smo ovako ustrojeni i organizirani i dok ovako netransparentno vodimo politiku.

Vrijeme je za jejdnu razidnu i jasnu politiku i da se utvrdi svačija odgovornost i preuzima a u protivnom vjerujte onda će se ovdje i pitanje parlamentarne većine i

odnosu u ovom parlamentu, sve intenzivnije otvarati, a mislim da je vrijeme dakle, da zbijamo redove i tražimo rješenja. Hvala lijepo.

NIKOLA ŠPIRIĆ

Zahvaljujem kolegi Ragužu, za riječ se javio gospodin Moranjkić. Dame i gospodo, ja mislim da ako ima pitanja, ja sam rekao ako ima pitanja Ministru da ih ljudi postave, da Ministar ne izlazi okej, da ne izlazi više puta, da zaštitimo Ministra da ne izlazi svaki put iza svakog govornika, nego da iscrpimo poslaničku raspravu. Imaćemo onda obraćanje Ministra. Vidjećemo da zaključimo, možda će biti potrebe još za ovom raspravom. Neki odgovori mogu danas, neki možda ne mogu, jer da imamo odgovor na sve, to bi bilo uredu. Izvolite.

MUHAMED MORANJKIĆ

Hvala lijepo, gospodine predsjedavajući, gospodo kolege poslanici i zastupnici, gospodo iz Vijeća ministara, dame i gospodo, ja sam danas zamislio da govorim kao privrednik, i to privrednik iz oblasti poljoprivredne proizvodnje, a tek onda kao poslanik ovog doma.

Spremio sam se tako, međutim pismo koje smo dobili uoči samog ovog parlamenta od gospodina predsjednika, odnosno predsjedavajućeg Vijeća ministara, pomutilo mi je određeni moj zamišljeni koncept šta danas kao privrednik i poslanik u pravcu kako smo definisali temu da govorim. Zbog toga mnogo toga neću kao predložene mjere ste strane koje nedostaju tvrdim i politici i državi da bi neke stvari uradila, doradila i usmjerila u ovoj oblasti koja se zove poljoprivredna proizvodnja.

Odustaću od toga i nešto ću kraće govoriti kako bi mogao da zadovoljom ovakav surogat dnevnog reda koji je isplepetan sa dvije praktično problematike i dvije tačke. Svima nam je poznato, a tu smo da je današnja tema iznuda poslančkim pitanjima i traženom rezolucijom i pismom, prvo pismo SDP-a a dalje rezolucijom koju je tražio Klub poslanika SDS-a, a ja dodajem i traktor revolucijom koja se u to vrijeme desila, nažalost nije proizvod jednog programskog i planskog rada ovog parlamenta jer joj se oduzima to da ona nije ta problematika u njenoj nadležnosti. Ja se stime ne slažem, ja se u potpunosti slažem sa gospodinom Ragužom koji kaže da mi kao državni Parlament ne smijemo turati glavu u pijesak i od ovakve vruće teme životne da dižemo ruku i da kažemo to je problem entiteta ili problem kantona ili nekog nadalje.

Mi se ne smijemo o toga ograđivati i zato ću uzeti sebi za pravo da nešto kažem, bez obzira što to, takve konstatacije. Mi ne smijemo, ovo je moja primjedba koju glasno hoću da kažem da se ponašamo tako da dočekamo da nam eskaliraju određene stvari i parališu određene funkcije države, a da onda ad hoc rješenjima pokušamo da to zaustavimo, pa čak neki kažu i riješimo. Poslije traktor revolucije, produženje tri mjeseca, ako neko smatra da je to rješenje, ja tvrdim iza ove govornice glasno kažem da je to zabluda, promašaj ili varanje samog sebe. Mi nismo bili u stanju za tri godine, tri godine da se pripremimo za dejstvo tih ugovora o trgovini koja treba da stupi na snagu za tri dana. A za tri mjeseca da to uradimo, to je ...Normalno, poljoprivrednici kao najtrpećivija konglomeracija u ovoj državi došli su na kraj. Nama je svima poznato, a glavu smo turali u pijesak kada su štrajkali komunalci, oni u školstvu, oni u zdravstvu, oni u policiji, penzioneri itd. itd. I eto na kraju došli su i

poljoprivrednici. Dakle dogurali smo do seljačkih buna što je bila karakteristika nekada feudalnog društva, a eto prenjela se i u ovo savremeno. Istina današnje objektivno stanje u privredi, a posebno u poljoprivredi koja je trebala danas da bude tema ove tematske konferencije Parlamenta, a skrenuta je, već sam unaprijed rekao čime je objektivno otežana učinkom rata, učinkom kriminalnog vođenja privatizacije i otimačine, učinkom djelovanja organizovanog kriminala, učinkom rada loše vođene politike države, bez obzira, ja kada kažem države, ja smatram od onog najnižeg segmenta mjesne zajednice do vrha države, učinka interesnog djelovanja okruženja koje radi u svom konceptu i učinka neplanske trke za uslovima za ulazak u svjetske i evropske integracije kao što je VTO. Normalno stanje u kome smo se mi našli ono govori to da mi sada bezvučno trčimo da postignemo određene uslove koji nam diktiraju te asocijacije kao uslov u EU i druge integracije, ali nepripremljeno dočekujemo taj ulazak i upravo ta rješenja i normalno je da nam se dašava ovo što se dešava.

Posebno ovdje moram istaći da u današnjem privrednom čitavom životu ove države određeni lobi, a posebno trgovinski, nažalost moram reći remete određena stanja koja dovode do ovakve situacije kakva je u ovoj zemlji. Mi, ja ne znam da li je ovo reakcija, onda neka neko samo uvrne, gospodine predsjedavajući. (pojačana mikrofonija). A on reaguje, dobro, jer ja nisam čuo gospodina predsjedavajućeg. Dobro. I normalno da njihovo djelovanje dovodi do onog debalansa kada je u pitanju uvoz, odnosno izvoz koji je od 1:4 do 1:5, a to je pomor ovoj državi i ne garantuje joj svijetlu budućnost ako tako nastavi. Tim djelovanjem mi ćemo totalno uništiti domaću proizvodnju, a pitam se ako nastavimo tim trendom šta ćemo za godinu dvije raditi i gdje ćemo se naći. Hoćemo li potpuno se okrenuti stanju da od hrane pa nadalje uvozimo u ovu zemlju, a educirali smo našim ponašanjem privrednike i kompletno stanovništvo da se oslanja na ono nije više u interesu raditi proizvoditi, nego takvim mjerama kao što su štrajkovi pritisnuti i dobiti pare. Ta edukacija je žalostu ovoj državi, ali eto ona se ponaša.

Ja sam bio pripremio da nastavim vezano za poljoprivrednu proizvodnju, odustaću od toga. Imam 13 mjera koje sam predložio koje su neophodne, a ako ova zemlja misli u toj oblasti da nešto učini. Osvrnuću se na dokumenat koji nam je došao neposredno pred ovu, ovaj parlament, on je po meni vrlo važan i ovako nametnut ne znam kojoj svrsi treba da posluži. Da li da neko kaže da je on prošao kroz parlamentarnu proceduru, ili da se daju stvarno studiozna razmišljanja, primjedbe i prijedlozi kako bi se nešto učinilo i onda mi se ta dva remete, te dvije stvari. Jer sada da smo mi na stolu dočekali ovaj materijal, a da o njemu raspravljamo, normalno da to nije u redu, ali daću određeni komentar i na to.

Materijal je studiozno urađen po meni, međutim, ima određene manjkavosti. Ja ne bih ovdje, jer bi odugovlačio, puno rekao. Ja ću to napisati i uputiti gospodi u ministarstvu da vide primjedbe koje sam kao privrednik, kao građanin i kao poslanik u ovom parlamentu dao. Ali, kada se govori o ciljevima kaže se prvo smanjiti trgovinski deficit. To mi svi znamo. Kaže, nivo izvoza mora porasti, a nivo izvoza pasti. Znamo, ali mi to, a tu se zaustavljamo, asocira na onu Titovu, večeras Prozor mora pasti. Istina kod tog Titovog Prozor je pao. A da li ćemo mi oboriti ovo što kažemo sa određenim produžetkom predloženih mjera i niti koja se zove slobodna trgovina u ovom stanju u kome se sada zemlja nalazi, ja mislim da nećemo naći rješenje. Jer porediti nas sa Mađarskom i nekim zemljama iz okruženja, ja mislim u

ovom vremenu, možda u nekom drugom, ali u ovom vremenu nije adekvatno i ja to doživljam kao poređenje jaja i jabuka.

I smatram da ako se zadovoljimo stime zadovoljićemo se na jednoj formalnosti koja kaže da je materijal prošao, da smo glasali, da je Parlament prihvatio, a život će ići onim tokovima kakvim ide. Kada je stanje u pitanju koje se na određeni način ovdje opširno govori, ja mislim da tu ne vidim praktičnih rješenja. Mi imamo određene privilegije koje su nam date. Ali ja postavljam, mislim na okruženje, ali ja postavljam pitanje sebi i vama gospodo, pa zašto ne izvozimo? Zašto ne izvozimo? Jer to nam je cilj. Đaba je nama napisati, a pacijent umire. Recepte turati u đepove, a on izdiše. Zašto? Ne vidim tu jednog studizionog prilaza, pa da se konstatuje to stanje zašto je to. Bez obzira što mi imamo odobrene određene privilegije kod tih ljudi. To praktično mora ovdje da proizađe.

A ove tabele koje su date, ja sam ih numerisao kao tabelu 1. na strani 7., pa tabelu 2. na dnu strane 7. itd. Prvu tabelu komentarišem ona tačno kaže da je u Federaciji 32% pokrivenost izvoza uvozom, odnosno uvoza izvozom, da je u Republici Srpskoj 24, da je u Distriktu 3. Znači čega je ovo slika? Ovo je slika sive ekonomije i života od šverca. Tvrdim to je to. Bez obzira kako se ona ovdje postavlja. Ja nemam vremena da to elaboriram, a imam i dokaze da je to tako i smatram da bi tu trebalo nešto uraditi.

Kod tabele na strani 8. ovo je poražavajuće. Od nulte stavke gore, gdje kaže – životinje, meso itd. ja sam poredao kao privrednik dugogodišnji i poznavalac privrede, radim u strukturama obrtničke komore, ne radim nego sam prisutan, tvrdim da prva stavka mora biti 90% procenat, druga 70, treća 95, četvrta 50, peta 50, četvrta po redu ovdje 90. Kada sam sabrao i sredinu našao 65% mora biti ako hoćemo da pomognemo. Molim vas lijepo mi govorimo o drvnoj industriji gdje samo balvane izvozimo koji je to debalans koji je ostvaren. Pa ne ide ljudi tako. Ne ide tako i ovo mora da se zabrinu organi vlasti da li će ostati pri ovome ili mora država intervenisati da nekom na krajnjem, nekim lobijima udari rukom po stolu i da kaže - stop odosmo u propast.

U tom kontekstu ja sam dalje pregledao ove stvari i vidio kada su u pitanju daljnja liberalizacija vanjske trgovine, ja predlažem Vijeću ministara da ono ne kaže po mogućnosti, nego isključivo insistira na asimetričnim ugovorima. Gospodo, naš izvoznik kada pređe granicu bilo preko Save, preko Drine i negdje tamo dalje, nailazi na takve prepreke koje staje dah i pamet, a onda mi pojačamo te prepreke sa papirologijom i onda odustaje i onaj ko bi izvezio, a uništili smo ga i nema šta izvozi. Ovo dolje da pomaže siromaštvu. Nemojte ljudi. Mi navikavamo naš narod, to je ad hoc rješenje koje bi trebalo da prestane za mjesec dva dana, a ne da bude stalna permanenta stavka da mi time rješavamo ovaj status siromaštva i pare iznuđujemo štrajkovima – to nije rješenje.

Pošto me gospodin predsjedavajući ubrzava i ja ću ubrzati, prevrnuću nekoliko stranica, na koje imam primjedbe, ali ovdje molim vas na stranici 11. kaže – preispitati postojeći režim carinskih tarifa posebno za strateške industrijske grane. Molim vas dodajte i poljoprivrednu proizvodnju, jer država u kojoj nje nema, nema stabilizacije. Istina ni jedna država se na njoj nije ni obogatila, ali bez nje nikada nije imala ni stabilno stanje. Ona je podloga od koje sve ide naprijed.

I tu bi se zaustavio. Ostao bi, ove sve komentare, ima ih puno i puno. Ja ću se pobrinuti da u pismenoj formi dostavim, a zamoliću predsjedavajućeg da još jednom pokušamo temu poljoprivrede vratiti u klupe ovog parlamenta. Hvala lijepa.

NIKOLA ŠPIRIĆ

Zahvaljujem kolegi Moranjkiću.

Dame i gospodo pre nego što dam riječ gospodinu Seji Avdiću, doktoru Avdiću da se dogovorimo. Pošto ima mnogo diskutanata, treba iza nas i da zasjeda i Dom naroda, jer je Komisija usaglasila Zakon. Možemo li ograničiti diskusije na 5 minuta? Ja vas molim. Dajte da ograničimo na 5 minuta da bi. Ne moraju svi ni 5 minuta iskoristiti da se ne bi ponavljalo. Evo da pokušamo ovu sjednicu voditi da u jedan sat damo šansu i Domu naroda da obavi svoj dio posla.

Ja vas dakle molim nećemo glasati, ali evo. Hoćemo li se izjasniti za 5 minuta.

Ko je za ovaj predlog?

Hajde molim vas da budemo ekspeditivni.

Ko je protiv?

Ima li uzdržanih? – 2 uzdržana.

Konstatujem da smo usvojili ovaj zaključak, diskusija 5 minuta.

Riječ ima gospodin doktor Sead Avdić. Izvolite. Neka se pripremi gospođa Seada Palavrić.

SEAD AVDIĆ

Dame i gospodo poslanici, poštovani članovi Vijeća ministara, dragi gosti, ja ću krajnje reducirati ovo svoje izlaganje na temeljne stvari koje se tiču današnje tačke dnevnog reda.

Prva plemisija jeste objektivni materijal koji je danas pred nama, nije i ne odgovara tački dnevnog reda, ono što smo mi zamislili i jednostavno predvidjeli za današnju raspravu. To je znači aktuelno ekonomsko i socijalno stanje u Bosni i Hercegovini sa mjerama normalno zaštite domaće proizvodnje.

U tom kontekstu sigurno da je materijal koristan i da jednostavno daje mogućnosti korištenja analitičkog pristupa, tabela i svega ostaloga, ali objektivno nije ono što jeste odgovor na aktuelno stanje u Bosni i Hercegovini tj. prolongiranje primjene Sporazuma o slobodnoj trgovini sa našim susjedima u naredna tri mjeseca. Ali tri mjeseca ništa ne rješavaju. Tri mjeseca su pod pritiskom socijalnog bunta i nemira i u tom kontekstu šta može Vijeće ministara uraditi za tri mjeseca. I uostalom šta može ovaj parlament uraditi za tri mjeseca. Tako da je stvarno jedno iskušenje, posebno za vlasti u Bosni i Hercegovini sa aspekta ovoga što se čini u smislu prolongiranja Sporazuma o slobodnoj trgovini u naredna tri mjeseca. Znači ja bih prvo postavio pitanje PISP-iu znači da jednostavno kaže ko je radio ovaj materijal, koja je to međuentitetska ekspertska grupa, da imamo autore materijala i drugo koliko je sredstava potrošeno na ovaj materijal? Mi smo 3-4 godine finansirali ovaj PISP-i projekata sa milionima maraka u džepu Bosne i Hercegovine i u tom kontekstu mislim da je korektno da dobijemo odgovor na ova moja pitanja.

Znači koja je to međuentitetska ekspertna grupa i koliko je sredstava potrošeno na ovaj materijal sa temeljnom porukom objektivno uvoz je bio strategija ekonomskog razvoja države Bosne i Hercegovine, a ne podsticaj domaćoj proizvodnji, ne zaštita domaće proizvodnje, ne podsticaj izvozu? I u tom smislu nije ni čudo što se nalazimo u ovakvoj teškoj situaciji. Objektivno ekonomski patriotizam je danas još uvijek misaona imenica i nepoznata jednostavno dimenzija ekonomske politike u Bosni i Hercegovini.

Znači ja predlažem zaključak gospodine predsjedavajuć – nama treba u naredna tri mjeseca, odnosno u naredni mjesec dana nam treba projekat, kako god hoćete ga zovite na program hitnih ekonomskih mjera za podsticaj domaće proizvodnje sa naglaskom na poljoprivredu i prehrambenu industriju. To nam treba. Znači ove mjere koje će dijelom harmonizirati visok stupanj socijalnog nezadovoljstva, prije svega ove kategorije, jednostavno industrije i u tom smislu sigurno treba nam ovakav jedan dokument pred Predstavničkim domom Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine.

Da kažem samo dva ilustrativna primjera, da skraćujem ovu svoju diskusiju, kako se to čini u Bosni i Hercegovini. Trećega mjeseca ove godine jedan firma iz Tuzle deterdžentska industrija Dita koja je jedna od glavnih proizvođač deterdženata u Bosni i Hercegovini šalje Vijeću ministara i Ministarstvu vanjske trgovine i ekonomskih odnosa materijal – Prijedlog za pokretanje prethodnog postupka za uvođenje mjera zaštite domaće proizvodnje od prekomjernog uvoza praškastih deterdženata za širu potrošnju i industriju na području Bosne i Hercegovine. Nije dobila do danas odgovora ova industrija. Ova industrija je kapacitirana, dimenzionirana da podmiri tržište, nećete mi vjerovati dvije Bosne i Hercegovine. Šta mislite koliko plasira Bosna i Hercegovina iz svoje proizvodnje, koristi svega 20% kapaciteta i više izvozi, nego što plasira na domaće tržište. Vjerovali ili ne? 20% znači koristiti kapacitete, 20% . Više izvozi nego što plasira na domaće tržište. Takav je odnos jednostavno Bosne i Hercegovine prema domaćoj proizvodnji. Jel treba drugi komentar? Ne treba. Mislim da je jednostavno nužno da Ministarstvo vanjske trgovine, uvažavajući gospodu Hadžiahmetović, profesora Ekonomskog fakulteta, uvažavajući naše puteve prema VTO, ali ljudi mi ne možemo tek tako, ako EZ štiti uvoz vina, goveđeg mesa i ostalih proizvoda od prekomjernog uvoza. EZ štiti i propisuje jednostavno kontingente uvoza ovoga, pa šta to mi jednostavno sebi dozvoljavamo ovakav jedan luksuz i ovako jednu slobodu.

Znači domaća fabrika je na izdisaju, a sdruge strane uvozimo preko 55 miliona dajemo na uvoz praškastih deterdženata u Bosnu i Hercegovinu.

NIKOLA ŠPIRIĆ

Molim doktora Avdića da se držimo odluke.

SEAD AVDIĆ

Evo na kraju, ja nisam htio repliku, ovo ćete i dati posebno vrijeme. Objektivno, istine radi i radi jednostavno harmonizacije ovog jednog političkog stanja u Bosni i Hercegovini, ja bih predložio da se ne politizira više objektivno isporuka struje od strane Elektroprivrede Bosne i Hercegovine ka DEBIS-u, a od DEBIS-a ka Aluminiju. Pustimo to ekonomistima i kriterijima ekonomskim da harmonizira cijene

električne energije u Bosni i Hercegovini, uzimajući u obzir 25 EUR-a koji naplaćuje Aluminiju po megabat satu električne energije, a uzimajući isto firmu u tuzlanskom bazenu koja plaća tu istu struju po 34 EUR-a po megabat satu električne energije. Uzimajući Željezaru koja plaća takođe 34 EUR-a po megabat satu električne energije. Što znači te se cijene moraju harmonizirati. Podsticaj izvozu obezbjeđivati iz drugih izvora, a ne iz strane rudnika, Elektroprivrede i ne znam ni ja kojih drugih preduzeća. Znači sasvim drugojačije preurediti strategiju ekonomske politike u Bosni i Hercegovini i harmonizirati ove odnose, jednostavno isporuke električne energije i uopće politiku cijena električne energije koje jesu prisutne u Bosni i Hercegovini. Znači ako vam to kažem ne treba drugi komentar. Firme su blokirane u tuzlanskom bazenu sa visokim cijenama električne energije od 34 EUR-a po megabat satu električne energije. Poluuretanska hemija, ...hemija, soda, koksara, željezara itd. itd.

Znači treba harmonizirati cijene električne energije u Bosni i Hercegovini i u tom kontekstu krupne potrošače, specijalne potrošače staviti u istu ravan. I ne bi bilo dobro da dalje ovo politiziramo, stim više što cijene električne energije na stranom tržištu su kud i kamo drugačije, elektroprivreda izvozi po 40 EUR-a Sloveniji, izvozi po 36 EUR-a jednostavno švicarksoj firmi itd. itd. Što znači da bi bilo dobro da objektivno smirimo i da objektivno ne politiziramo ovaj problem isporuke električne enrgije DEBIS-u. Hvala vam.

NIKOLA ŠPIRIĆ

Zahvaljujemo doktoru Avdiću. Ja vas molim, ne možete sami uzimati sebi vrijeme za replike za govore. Dogovorili smo se po 5 minuta. Nije replika, ali evo, dajte da vodimo računa o dogovoru.

Gospođa Seada Palavrić ima riječ, pa gospodin Križanović.

SEADA PALAVRIĆ

Uvažene kolege i kolegice, i ja ću početi svoje izlaganje, pitanjem Aluminija. Mislim da zaista to pitanje ne treba politizirati. Cijena električne energije mora biti ekonomska, onakva kakva je za Agro komerc, kakva je za DIT-u, za POLIHEM, takva mora biti i za Aluminijum.

Pored toga, upitajmo se koliku cijenu, po kojoj cijeni bi Elektroprivreda Herceg Bosne davala električnu energiju Aluminijumu. Također, hoću reći da sam vrlo zadovoljna materijalom koji nam je dostavljen. Smatram da posebno cijenim što je taj materijal bio spreman dakle, nije trebalo da se adhoc radi, nego se očigledno neko intenzivno bavi ovim pitanjima.

Ono što mi nedostaje u obradi jeste strateški pravci u vođenju vanjske trgovine i podrške izvozu. Ja bih ovdje dovela, dodala i potsticaj domaćoj proizvodnji. Sad je li to pitanje Ministarstva vanjske trgovine i nije, ali jeste Vijeća ministara.

Kad je riječ o kritici prolongiranja primjene sporazuma sa Hrvatskom i Srbijom i Crnom Gorom, ja želim potsjetiti da sama, samo Vijeće ministara u samom

uvodu kaže daljnja liberalizacija spoljno trgovinskog režima u regiji treba postati prioritet BiH zajedno sa stvaranjem pretpostavki za integraciju tržišta EU. Dakle, i predlažući odnosno Vijeću ministara je sasvim jasno, da je prolongiranje od tri mjeseca samo jedna faliativna mjera i da ciljevi kao što su smanjenje trgovinskog deficita, ubrzanje ekonomskog razvoja zemlje, jačanje kvaliteta i konkurentnosti domaće proizvodnje, stimuliranje priliva od stranih investicija, ubrzanja integracije BiH u EU i Svjetsku trgovinsku organizaciju, da su to ciljevi, a ne odustajanje od Sporazuma o slobodnoj trgovini.

Ono što meni nedostaje u materijalu, ali možda, možda nije ni presudno nismo se bavili prošlošću. Voljela bih znati šta je urađeno u protekle tri i više godina od kada su potpisani ovi sporazumi, na pripremi domaće proizvodnje za primjenu ovih sporazuma. Dakle, bilo nam je lijepo kad smo izvozili sa nultom cifrom, bez carine, ali sada kada treba da i uvozimo tako, mi nismo spremni. Zašto nismo spremni, gdje su sredstva koja smo mogli ostvariti itd.

Nadalje, želim se osvrnuti na izjavu da mi ne možemo govoriti ovdje o onome što nije nadležnost institucija BiH. Ja želim da mi svi razumijemo, da građani BiH ma gdje živjeli, u BiH da li Banja Luka, Bjeljina, Tuzla, Mostar, Sarajevo sasvim je irelevantno, žele bolji život, žele bolji standard. Toga gospodo nema dok mi ne razumijemo da samo preko države BiH možemo učestvovati u vanjsko-trgovinskoj razmjeni i stvarati bolje uvjete. Dakle, nemojmo se i dalje zatvarati u torove i izgovarati sa onim što jeste nadležnost BiH ili nije nadležnost BiH da jeste i da osigura iste uvjete za sve građane na cijelij teritoriji. A i ovo je jedan od tih uvjeta ili možda prioritetni, jer je u pitanju opstanak ljudi.

U materijalu sam vidjela Prijedlog zaključaka, ko želi da ih vidi, oni su očigledni. Posebno izdvajam i cijenim da se svi budući zakoni usklade sa zahtjevima iz Aki komunitera, također da se ovi usvojeni harmoniziraju, i da se radi na promociji izvoza u uvjetima BiH, jer zašto mi nema izvoza, pa nema ga, nema domaćih proizvoda da se potroše ni u BiH. Pogledajte samo promociju domaćih proizvoda i biće nam sve jasno. Ja mislim da 70% imamo reklame stranih proizvoda, a možda nekih 30% reklamu domaćih proizvoda.

Vidjela sam listu predloženih zakona, predloženih mjera. Smatram da nije dovoljno zakone samo usvojiti. Oni se moraju što je moguće prije implementirati i pogotovo kad je riječ o zakonima koji i podzakonskim aktima i institucijama koje stvaraju preduvjete za izvoz poljoprivrednih proizvoda na ovo preferencijalnih na evropsko tržište i izvoz namjenske proizvodnje. Mislim da je predugo 4 godine za stvaranje takvih uvjeta. To se, evo završavamo, dakle, to se mora ostvariti barem u pola godine kada je riječ o poljoprivrednim proizvodima i kada je riječ o domaćoj proizvodnji, nije dovoljno reći kupujemo domaće. Čak možda nije ni poželjno u uvjetima liberalizacije. Mi to možemo apelirati na stanovništvo, ali moj konkretan prijedlog da kao zaključak sa ove rasprave da, u Zakonu o izvršenju budžeta na svim nivoima u BiH, zakonima o javnim nabavkama bude izričito propisano nadam se da to nije suprotno pravilima VTO-a i liberalizaciji, da oni, da budžetski korisnici moraju koristiti domaće proizvode i domaće usluge. Hvala lijepo.

NIKOLA ŠPIRIĆ

Zahvaljujem, za riječ se javio gospodin Križanović, izvolite. A repliku ima gospodin Raguž. Ja vas molim da ne koristimo replike, da bi završili.

MARTIN RAGUŽ

Vrolo ću kratko, obzirom da je u dva navrata evo koliko sam sad vidio rečeno da ovdje ne treba politizirati sa pitanjima Aluminijuma. Ja mislim da nisam dao ni jedan argument da se može taj termin uvesti u igru o politizaciji načina na koji sam ja to pitanje postavio ovdje, i odbacujem dakle, da sam ja politizirao to pitanje, nego sam jednostavno postavio pitanje kako mislimo stimulirati izvoz i ovaj, utvrđivati izvoznu strategiju BiH, ako nemamo trenutno očitovanje o tome da se najveći izvoznik u BiH nalazi pred mogućim zatvorom. To su fakti.

Drugo, pomenuo sam dakle, kršenje Međunarodnog ugovora ovaj, kad je u pitanju ova isporuka električne energije, ništa drugo. Zašto se ne poštuje taj ugovor dok važi nakon toga se utvrđuje cijena. Kako će se utvrditi, ni jednu elektroprivredu nisam spominjao. To mislim na sve elektroprivrede i ovaj, i na isti odnos. Dakle, nemojte da argumente koji se ovdje iznosimo onda prebacite da neko drugi politizira, a ustvari se onda izađe i bez argumenata, hoće ovaj, na taj teren prebaciti. Ovdje se jasno radi o vrlo ozbiljnom, gospodarskom pitanju strateškom pitanju i opredjeljenju države kojim putem će ići gospodo. A sad bi se o tome dalje, evo ja ne želim dalje koristiti ovu govornicu, prihvaćam da skratim. Ne želim dalje elaborirati ovu argumentaciju mislim da nije mi bila namjera da preferiram bilo koju opciju, nego da ukažem na probleme i nužnost očitovanju onih koji vode politiku makro i svaku drugu, a na tragu ciljeva koji su ovdje postavljani.

NIKOLA ŠPIRIĆ

Zahvaljujem kolegi Ragužu, za riječ se javio gospodin Križanović. Ja bih molio da stvorimo atmosferu da privedemo ovu sjednicu do 1. Nije ovo završena priča. Daj Bože da će od današnje sjednice ovog Parlamenta zavisiti blagostanje u državi.

JOZO KRIŽANOVIĆ

Poštovane kolegice i kolege, poštovani članovi Vijeća ministara, ja ću se pridržavati raspoloživih 5 minuta. Ali prije nego što kažem nešto o ovome, želim reći nešto načelno.

Za razliku od nekih kolega, ja smatram da ovaj Parlament, bi trebao imati takav odnos prema svim problemima u BiH, da ni za jedan ozbiljan problem ne može kazati da to nije u njegovoj nadležnosti. Posebno kada se radi o današnjoj temi, ekonomskog, socijalnog aktualnog stanja u BiH s posebnim osvrtom na zaštitu domaće proizvodnje. Ukoliko budemo izbjegavali ovako značajne teme, onda će nam se dešavati da rješavamo i da se sukobljavamo stalno sa posljedicama

NIKOLA ŠPIRIĆ

Ja bih molio zavisi od vas, poslanika ja bih evo molio da svi vode računa o. Molim da saslušamo kolegu Križanovića, ja vas molim za malo strpljenja, vrlo je teško upozoravati svakog poslanika. Ja bih se onda čuo svaku sekundu. Izvolite.

JOZO KRIŽANOVIĆ

Hvala, dakle ukoliko pravovremeno ne razgovaramo o ključnim problemima u BiH, onda ćemo biti u prilici da se sukobljavamo sa posljedicama, sa posljedicama blokada izraženim u blokadama, u štrajkovima, u protestima i što je najčudnije u svemu ovome, da kad se to desi da određeni organi vlasti u BiH na svim razinama ipak pronađu određena rješenja nakon iscrpljujućih pregovaranja, gubljenja vremena, energije. Dakle, zbog toga je važno da o pravim stvarima razgovaramo pravovremeno i da o njima se da kažem da tražimo jedno političko suglasje za njihovo rješavanje.

Vidite, mi smo danas u okviru ove teme dobili jednu dobru prezentaciju ako bi se to moglo reći ekonomskog i socijalnog stanja u BiH i dobili smo materijal Ministarstva vanjske trgovine na tu temu i kad pogledate to, tu se nema šta zamjeriti. To su materijali vrlo stručni i oni su da kažem na akademskom nivou. Ja se pitam ako danas građani BiH prate ovu raspravu, onda će misliti da su parlamantarci danas na seminaru ovdje. Iz svega ovoga nismo uopće dokučili niti dali bilo kakvu ocjenu o realnom stanju u BiH. Kakva nam je ekonomija, šta ona generira kao socijalno stanje u BiH i šta mi imamo kao određeni organi vlasti, koje mjere, koje koncepte imamo za prevazilaženje ovoga. Ja potpuno podržavam strategiju razvoja BiH, ali to je strategija. Ona je dugoročna. Znamo li mi išta šta ćemo sutra poduzeti da bi jasno bilo i izbjeglici i radniku i penzioneru i učitelju i doktoru i ne znam ni ja kome, šta se danas planira raditi za 2-3 mjeseca, šta nas čeka.

Dakle, nama nedostaju određene operativni planovi za rješavanje ovih pitanja. Da ne bih sebi uzeo suviše za pravo da sada komentiram, kritiziram određene navode iz ovih materijala, što mislim da ne bi bilo ni produktivno. Ja sam dubokog uvjerenja što ću evo kandidiram i kao jedan od mogućih zaključaka, da vlasti u BiH, zaista i krajnje je vrijeme uvažavajući ozbiljnu ekonomsko i socijalno stanje u BiH, moraju imati plan kratkoročnih mjera za prevazilaženje ovog stanja. Krajnje je vrijeme da se u sklopu silnih strategija pronađe konkretno i definiraju koje su to privredne grane koje čine BiH prepoznatljivom, koji su to prirodni resursi koji omogućavaju BiH da u vrlo kratkom periodu ublaže ovo socijalno stanje.

Dakle, bez pretenzija da dajem konačno rješenje, ja kandidiram

NIKOLA ŠPIRIĆ

Ja bih molio, evo vrijeme je isteklo

JOZO KRIŽANOVIĆ

Samo tri stvari, molim vas da jedan od zaključaka danas bude da se u roku od tri mjeseca donesu kratkoročne sistemske mjere za poboljšanje poljoprivredne proizvodnje, proizvodnje energije i prerade drveta, kao naših strateških grana, na kojima imamo prirodne resurse, mogućnost da ublažimo nezaposlenost, da osiguramo državi održivi povratak, da oživimo selo i umanjimo pritisak na grad. Hvala vam.

NIKOLA ŠPIRIĆ

Zahvaljujem gospodine Križanović. Ja vas molim, evo za riječ se javio doktor Lagumdžija. Nema još mnogo diskutana, ali da ne otvaramo nove rasprave, da ovo

privedemo do 1 da bi Dom naroda opet kažem mogao da zasjeda u istoj sali, a imamo još jednu tačku dnevnog reda. Zato je moja molba, molim nisam vas primjetio, nema problema. Žao mi je nisam, možda je moja greška.

Molim malo pažnje da ovu sjednicu privedemo kraju.

ZLATKO LAGUMDŽIJA

Prvo gospodine predsjedavajući, ja ću se pridržavati zaključka da diskusija ne traje duže od 5 minuta, i diskutovaću 5 minuta, izražavajući najblaže rečeno čuđenje da ovakvoj temi smo postali nervozni, da se ograničavamo na 5 minuta. A, onda dozvolite mi pošto ste donijeli zaključak da se diskutuje 5 minuta, dozvolite mi da zaključke kad budem govorio, da me ne prekidate. Njih ću, s njima ću vjerovatno ući u šesti minut.

NIKOLA ŠPIRIĆ

Ja bih molio samo zaključke. Svi koji u pisanoj formi, da ne bi opet bilo tumačenja, a nema nikakvih problema, izvolite.

ZLATKO LAGUMDŽIJA

Dobro, niste donijeli odluku o tome koliko se mogu zaključci predlagati, tako da za to možeš poslije moje diskusije izaći sa prijedlogom da se ni zaključci ne mogu predlagati duže od 3 minute.

Želim da vas potsjetim, dakle prvo želim da sa žaljenjem konstatujem da nisam dobio odgovor od Ministra, smatram da je njegovo ne odgovaranje potvrdilo moje sumnje da je ovo što je urađeno, urađeno na potpuno neprimjeren način.

Želim da kažem također, da iz svega iz nedobijanja odgovora, sam zaključio da ono što je urađeno u zadnjih nekoliko dana, urađeno je suprotno međunarodno ustrojenim normama ponašanja na međunarodno-pravnim ugovorima koje je ova zemlja potpisala, uključujući i izjavu šefova država i vlada Sekija u Beogradu 09.aprila ove godine na kojoj je prisustvovalo kompletno čelništvo zemlje, kada je usaglašeno da se razvoj mreže Bilateralni sporazuma slobodne trgovine u cilju slobodne trgovine, u Jugositočnoj Evropi mora dalje razvijati, niko od toga neće odstupati.

Želim također da konstatujem da tabele mjera koje su nam date ovdje su vrlo često kontradiktorne, sudaraju se same sa sobom, a ono što je za mene poražavajuće je da u onim zakonima koji su tamo navedeni, koje treba usvojiti kao nosilac aktivnosti, je naveden u Vijeće ministara a čak u zakonima koje treba da usvojimo, nije navedena Parlamentarna skupština, što govori o odnosu prema Parlamentarnoj skupštini. Tako nešto da dođe na Parlament sa 70 i kusur mjera, a da se Parlament ne spominje kod usvajanja zakona, to dovoljno govori o tome i gdje smo.

Želim također da konstatujem, da sporazumi o slobodnoj trgovini nisu prijetnja uposlenosti u BiH, nego je to nepostojanje prije svega trgovinske politike, potsticajnih razvojnih mjera, posebno u poljoprivredi, te nerazvijenosti institucija

države odgovornih za sprovođenje sporazuma u duhu pravila koje smo usvojili u međunarodnoj trgovini.

Također, bi želio da kažem da pored problema kojih imamo ne poticanja domaće proizvodnje, je to što se u ovoj zemlji zahvaljujući nepostojanju odgovarajućih institucija i politike uvozi smeće, koje jedu građani Bosne i Hercegovine, zato što relevantna istraživanja koja smo čak i ovdje dobili, pokazuju da negdje oko 40% uvezene hrane u BiH ne zadovoljava ni minimalne standarde kvaliteta koji se ne mogu, tako da se ta robe ne može nigdje prodavati nego ovdje.

Zbog toga, koristim priliku da ova dva minuta ne iskoristim i prelazim odmah na zaključke.

Prvi zaključak, u roku od tri mjeseca, treba od Vijeća ministara očekujemo da urade lijedeće korake:

Da izrade analizu uticaja uvoza u posljednjim godinama, domaću proizvodnju i poduzimanje dozvoljenih mjera za ograničenje uvoza koji guši perspektivu domaćoj proizvodnji.

Drugi zaključak, da se izradi analiza cijena poljoprivrednih proizvoda i ocjena u kojoj mjeri su prisutni elementi damptniškog djelovanja i elementi stimulacija od strane država uvoznica, izvoznica pardon, u trgovini prema BiH, kako bi se mogle primjeniti kompenzatorne dažbine za eliminiranje negativnih uticaja na domaću proizvodnju. Vrlo jasno i precizno definisano. Da prevedem na dobro razumljiv jezik, nama ovdje ulaze proizvodi koji su u svojim zemljama subvencionirani i na bazi tako subvencioniranih da tako kažem mehanizama, imaju elemente dampinške cijene ovdje, i prave konkurenciju domaćim proizvodima na ne zdrav način, a mi se možemo štititi protiv toga, ne otkazivanjem ugovora i da ste kojim slučajem ovih 10 dana donijeli odgovarajuće odluke koje samo ovo riješili. Ovdje bi vas slavili domaći proizvođači koji su htjeli da blokiraju cestu.

Zaključak broj 3, da se promijene carinske tarife u svim onim stavkama koje ograničavaju stimuliranje domaće proizvodnje, od repro materijala, sirovine i drugog.

Zaključak 4., da se Parlamentu predoči strategija razvoja poljoprivrede, kao okvir u kojem bi se utvrdili razvojni ciljevi i prioriteti koji bi se podržali potsticajnim razvojnim mjerama u kontekstu dozvoljenih mjera koje predviđa svjetska trgovinska organizacija.

Pod 5, da se osiguraju sredstva za podsticanje poljoprivredne proizvodnje budžetima, svjesno kažem budžetima u visini od 3% društvenog proizvoda. Možete i sami izračunati koliko je to.

Zaključak broj 6, pod hitno je potrebno uskladiti zakone iz oblasti veterinarstva i fito higijene sa propisima EU i ponuditi ga ovom Parlamentu.

7, osigurati sposobnost zavod za standardizaciju i certificiranje proizvoda u skladu sa propisima EU, kao i za izdavanje potvrda o porijeklu robe.

Zaključak broj 7, do uspostavljanja ovakvog mehanizma, potrebno je stranim robama, strane robe podvrgnuti istim mehanizmima.

Zaključak broj 8, osigurati sposobnost Zavoda za veterinarstvo za izdavanje potvrda usklađenosti poljoprivrednih proizvoda sa propisima EU, to je zaključak broj 8.

Ovo sve govorim o 3 mjeseca, o naredna 3 mjeseca. Nakon 3 mjeseca je potrebno donijeti nam informaciju o tome, zašto se nije moglo uraditi za 3 mjeseca, pa da vidimo šta ćemo u naredna 3.

Zaključak broj 10, osigurati potrebna sredstva u budžetima za rešavanje prioriteta koji su ovdje navedeni u okviru već postojećih programa građenja jedinstvenog ekonomskog prostora u Bosni i Hercegovini, a koji finansira EU, odnosno zatražiti finansijsku podršku od zemalja sa kojima je zaključen sporazum o slobodnoj trgovini. Prije svega sa Republikom Hrvatskom, jer cijenjene kolege znaju da je Republika Hrvatska ponudila usluge dobre volje, da upravo riješi ove stvari na zajednički način, da nam pomogne. Nema razloga da to ne iskoristimo.

Zaključak broj 11, u narednih nekoliko dana, donijeti odluku o uspostavljanju specijalizovanih prelaza za ulazak robe iz o kojoj govorim, govorim o prehrambenoj robi. Dakle, u narednih nekoliko dana donijeti odluku o formiranju specijalizovanih prelaza, na kojima bi se provodila odgovarajuća kontrola koju sada nemamo na svim prelazima. Da je zatvorena sjednica Parlamenta, govorio bih o ovome detaljnije, pošto nije, ne želim. Mislim da dobro znate o čemu pričam.

Zaključak broj 12, donijeti pravilnike o kvalitetu i osposobljavanju odgovarajućih firmi, za standarde koje moraju da zadovolje.

Zaključak broj 13, zabraniti uvoz namjernica sa neodgovarajućim šel tajmom koji treba vi da utvrdite. Da prevedem na svakodnevni jezik, ovdje se uvozi roba kojoj uskoro ističe rok trajanja, i ovdje mjesto da ide u deponije EU iz zemalja s kojima imamo ugovor o slobodnoj trgovini, završava u stomacima ovih ljudi, kao skoro otrovana roba. To se može uraditi bez ikakvog narušavanja ugovora o kojima je riječ.

Zaključak broj 14, uvesti odgovarajuće dađbine svjesno ne govorim ni akcize, ni prelevmane, ni carine, za one robe koje su konkurencija našoj proizvodnji u kojoj, našoj proizvodnji koja je definisana odgovarajućom politikom, a koje su subvencionirane u svojim zemljama na način koji mi nismo u mogućnosti sada da uradimo. Prevedeno na obični jezik ovaj zaključak kaže i to se mogu ustrojiti ti mehanizmi, ne pravimo ništa suprotno ovom sporazumu, da one robe koje ulaze ovdje i konkurentne su našoj proizvodnji koju želimo da stimuliramo koja se pokazala da je uspješna.

NIKOLA ŠPIRIĆ

Ja bih molio doktora Lagumdžiju ako može da privodi

ZLATKO LAGUMDŽIJA

Zaključak broj 14, imam još samo 14 zaključaka.

Zaključak broj 15, mislio sam da ovo treba pojasniti zato što je ovo jako dobar zaključak kolega Špiriću, jer bi se sa njim riješili mnogi problemi koje ljudi danas imaju.

MARTIN RAGUŽ

Mislim da je dobro samo da je manje zaključaka

ZLATKO LAGUMDŽIJA

I ja bih volio da ih je manje Martine. Vjeruj mi da bih volio

NIKOLA ŠPIRIĆ

Molim vas da se saslušamo, da ne polemishemo dalje

ZLATKO LAGUMDŽIJA

Jasno, Martinova stranačka osobina nije zaključak koji predlažem.

Zaključak broj 15, da se hitno uvedu odgovarajući kontigenti na bazi jasno definisane strategije analiza koje prethode ovome.

Zaključak broj 16, ovaj Parlament smatram da treba osuditi bilo kakav pokušaj djelovanja, bilo koje institucije Bosne i Hercegovine suprotno međunarodnim ugovorima koje je ratificirao ovaj Parlament.

Slijedeći zaključak, kao i narednih 7 ću preskočiti iz jednog jednostavnog razloga što vidim suviše nervoze oko ovako važnog pitanja.

I prelazim na zadnje zaključke koje sam ovdje imao, ukoliko se neki od njih usvoji biće prilike da razgovaramo i o ovome što preskačem, potrebno je prolongirati primjenu određenih ugovornih obaveza isključivo u skladu sa međunarodno-pravnim normama koje su definisane ovim sporazumom. Referiram vas ministre na članove 12.,13.,14.,15. posebno član 23., potom na članu 27.,28.,31. i na kraju na član 32. za koji ste vi rekli da izgleda da je po tom članu nešto urađeno.

I tri zaključka za kraj, iz domena podrške izvozu, usvojiti zakon najkasnije do 01.03. o izvozno pardon, Zakon o izvozno kreditnoj Agenciji Bosne i Hercegovine, i transferirati IGU u eksportno kreditnu Agenciju Bosne i Hercegovine.

Zašto ovo svjesno izdvajam iz vaše tabele, zato što ste vi stavili rok koji je prva polovina 2004., smatram da se to treba uraditi u naredna dva mjeseca, nema nikakvog razloga da se to ne uradi. Također do 01.03. zakonski osloboditi od carine za uvoz novih mašina i opreme, one koji se ne proizvode u BiH. U dva mjeseca se to može uraditi.

Zatim uspostaviti fond za pomoć izvoznim orijentisanim firmama za dobijanje odgovarajućih standarda, ISO standarde, standarde EU i predlažem da se u naredni par dana, ovlaste komisije odgovarajuće, da na bazi prijedloga koji su ovdje dati, sa nadležnim ministarstvima, ministrima i Vijećem ministara se održe hitne konsultacije u cilju definisanja prioriternih akcija vezanih za ovo o čemu smo danas govorili i da u naredna dva dana po mogućnosti Komisije nadležne, mislim da su to komisije iz člana

26. i 32. Komisija za vanjsku trgovinu i Komisija za finansije i budžet, da te dvije komisije sa čelnicima Vijeća ministara koji su za ovo zaduženi, pokušaju ovo sistematizirati, kako bi Vijeće ministara u svojoj nadležnosti u naredna 3 dana spriječilo da napravi kaos koji ništa neće dovesti.

I posljednji zaključak, da se o realizaciji ovih zaključaka Parlament izvjesti do 01.03. naredne godine.

NIKOLA ŠPIRIĆ

Zahvalijem doktoru Lagumdžiji. Za riječ se javila Fatima Leho. Molio bih zaključke ako je moguće u pisanoj formi, da ih mogu pročitati. Ja bih molio, tražio sam pisani zaključak, ako hoćete da se izjašnjavamo, a ako kohćete da čitamo magnetogram, onda ćemo iza nove godine, jer će trebati vremena. Izvolite,

FATIMA LEHO

Poslanici, zastupnici, ja imam problem s teorijom, pa neće biti puno ni nanaliza ni zaključaka. Svoju diskusiju ću vrlo kratko ograničiti samo na ono što smatram da je prioritet u ovom današnjem materijalu koji razmatramo.

U zemlji kakva je trenutno BiH, gdje 20% stanovništva živi u siromaštvu, a 50% na ivici siromaštva, mislim da je poljoprivredna proizvodnja i stimulacija poljoprivredne proizvodnje, zajedno sa privatizacijom u tom sektoru i povratkom, prva stepenica ekonomske reforme BiH.

U informaciji koju smo dobili, vidi se da izvozimo sirovi aluminijum, električnu energiju i tu smo se malo pomakli u odnosu na 19-ti vijek. Međutim slijedi rezana građa, sirova koža, nedostaje samo ugalj, gdje smo još uvijek na nivou 19-og vijeka. Uvozimo mlijeko i mliječne proizvode, meso i mesne proizvode i ostalo sve zašto imamo prirodne resurse u zemlji. Gdje je problem.

Problem je naveden na strani 10. Bez obzira na uočenu potrebu veće podrške domaćoj poljoprivrednoj proizvodnji, ograničena budžetska sredstva, to ne omogućuju. Znači da su sredstva koja stimulišu oživljavanje poljoprivredne proizvodnje u BiH ograničena na siromašne i kontrolisane budžete. Analizirajući zbog toga finansijske tokove u BiH, tražeći gdje mi možemo kao zakonodavno tijelo BiH, znači kao dio suverena BiH intervenisati u ovom momentu. Moja razmišljanja su došla do Centralne banke.

Naime, kad smo usvajali završni račun, Izvještaj Centralne banke za prošlu godinu, na 2,5 milijarde maraka koliko imamo u inostranstvu, na ino računima kao rezervu za konvertibilnu marku, da što je predviđeno Karens i Bordon, mi smo imali i 78 oko 78 miliona kamate. Dio sredstava od te kamate otišao je na administraciju Centralne banke i troškove koji se tamo proizvode u godini za koju se govori, ali je 58 miliona izdvojeno na u jednu posebnu rezervu i ta sredstva stoje u inostranstvu. U razvijenim zemljama, ova sredstva se dijelom koriste za određene stimulacije u privredi. Zbog toga je moj prijedlog slijedeći.

Želim da uputim pitanje sa ove govornice, našem guverneru, gospodinu Piter Nikolu i Upravnom odboru, da li je došlo vrijeme po njihovom mišljenju, da BiH po ovom završnom računu, znači za 2003., jer će se on raditi sad u januaru, februaru, da idemo sa jednim amandmanom za izmjenu Zakona o Centralnoj banci i da ova sredstva koja ćemo imati kao uštedu i koja ćemo naplatiti, ne ostavljamo na računima u inostranstvu, nego da unesemo u zemlju i da to dajemo kao stimulans za oživljavanje poljoprivredne proizvodnje. To je normalna stvar u razvijenim zemljama. Sa ovim ne tražim da se kreditna aktivnost uvede u Centralnu banku, nego razmišljam da se formira fond na nivou države. O tome bi se kasnije mogli dogovoriti. Je li to kako gospodin Novaković predlaže, dva fonda pa da imamo ili da ih imamo trinaest, meni je sad u ovom momentu to nevažno. Važno mi je da vidim da li su sazreli uslovi, a po meni jesu. Ne ugrožavamo Karens i Bord, ta sredstva nam stoje imobilisana i najgori suveren bilo koje države, ne bi držao sredstva kamate vani, ako mu narod živi, ima dijelova BiH u pečinskom nivou. Pogledajte gdje su se stočari vratili. Nemaju ni jedne sobe. Imaju mala stada, ili imaju samo da prežive.

Prema tome, područja Kupresa, Drvara, Glamoča, Grahova, područja Bosanske Posavine, je li da završim

NIKOLA ŠPIRIĆ

Ako je moguće

FATIMA LEHO

Evo, područja Bosanske Posavine, područja uz Drinu čekaju novac da se uloži u poljoprivrednu proizvodnju. Dakle, moje pitanje je konkretno, imamo sredstva ne želimo više da stoje vani, nisu potrebna za konvertibilnost marke i efikasno funkcionisanje Centralne banke, možemo li u dogovoru sa Centralnom bankom ići sada u januaru amandmanom na Zakon o Centralnoj banci i da nam ta sredstva budu imput dalji stalno da ulaze i za 2004. itd. Znači da se formira jedan kontinuirani fond koji će poljoprivrednu proizvodnju njegovati i oživljavati. Hvala lijepo.

NIKOLA ŠPIRIĆ

Zahvaljujem kolegici Fatimi Leho. Za riječ se javio doktor Muratović. Ja bih evo molio blizu smo da zaključimo listu diskutanata.

HASAN MURATOVIĆ

Poštovani predsjedavajući, poštovani zastupnici, zbog ograničenja vremena, ja neću govoriti o svojim prijedlozima, o zaštiti domaće proizvodnje, oni koji čitaju znaju da sam ja većinu tih mojih prijedloga publicirao i oni su dostupni svima onim koji žele da čitaju.

Ja prvo predlažem da mi u svojim zaključcima usvojimo odluku Vijeća ministara u vezi sa odlaganjem stupanju na snagu Ugovora za tri mjeseca i drugo, da usvojimo akcioni plan, vanjska trgovina i podrška izvozu. To su dva prva zaključka. Zbog toga što ovaj plan sadrži sve mjere koje sam do sada čuo ovdje i drugo, zato što je odluka Vijeća ministara sadržana u članu 13. Ugovora koji kaže s obzirom na posebnu osjetljivost poljoprivredne proizvodnje, ako dođe do ozbiljnog poremećaja na tržištu jedne strane itd. pogođena strana, strana koja je pogođena ugovor.. će započeti

konsultacije radi prevazilaženja stanja i nalaženja rješenja i sad fundamentalni dio, zadnja rečenica toga člana. U očekivanju takvog rješenja, pogođena ugovorna strana, može poduzeti mjere koje smatra potrebnim. Vijeće ministara smatra ove mjere potrebnim. Ja mislim da ono nije imalo nikakvog drugog izlaza, nego da primjeni taj član 13. i da se na njega pozove.

Što se tiče stimuliranja domaće proizvodnje, rekao sam da sam ja o tome govorio i pisao, ali da vam kažem ta su rješenja vrlo prosta. Treba jednostavno smanjiti obaveze proizvođačima, a povećati obaveze uvoznicima. To je sva suština tog problema.

I drugo, treba stvoriti institucije koje će omogućiti izvoz domaćih proizvoda po međunarodnim standardima. To je treća stvar.

Međutim, ako vi pogledate samoposlugu, vidjećete da je 75% proizvoda u samoposluzi iz uvoza. Da li je veći problem uvoz ili domaća proizvodnja i zapošljavanje. Ključni problem naše ekonomije jeste, domaća proizvodnja i zapošljavanje. Ključni socijalni problem ove zemlje jeste domaća proizvodnja i zapošljavanje. I tu se mi trebamo skoncentrirati i time se baviti. U oskudici vremena, da vas podsjetim da je Vijeće ministara i sve vlade na svim nivoima u situaciji kada ih stišću dvije stvari. S jedne strane međunarodna zajednica, sa svojim zahtjevima i takozvanim ekspertizama i sa druge strane raznim socijalnim grupama koje protestuju i traže određena rješenja.

Dozvolite mi da vam samo kažem nekoliko ključnih pritisaka koji su nastali zbog pogrešnih odluka međunarodne zajednice a koja dovodi proizvodnju i investicije u ovakav položaj.

Prvo, sjetite se da je formirana Arizona na tromedi između dvije države. Milijarde roba su ušle u Arizonu. To je bio kapital stranih lobija prisutnih u ovoj zemlji koje su to isposlovali, a angažirali su sirotinju da pravi one kolibe i da tamo preprodaje te njihove robe 7 godina. Poslije 7 godina, kad smo uspostavljali sistem koji će im zabraniti da tako oni vladaju granicom i graničnom službom i koga će imenovati u carinsku upravu i u poreznu upravu i u ovu kako se zove jedinstvenu vojnu kontrolu carina itd. onda su Arizonu prodali stranom investitoru.

Drugo, pročitao sam u zadnjem materijalu AMF-a ovu rečenicu - nezaposlenost vjerovatno premašuje 20%, a jedan je ekspert Svjetske banke ovdje, ali ja moram sad da kažem takozvani ekspert, napisao u jednom listu kvazi stručno obrazloženje da je ovdje nezaposlenost 16%. Ja vas pitam da se svi zapitate, čemu ta nebuloza služi. Postoji li iko, ikakva grupa koja išta zna iz ekonomije da ne može ustanoviti jednim jednostavnim testom i čitanjem statistike o zaposlenima koliko mi imamo nezaposlenih u ovoj zemlji. Moramo se pitati čemu to služi, da je ovdje nezaposlenost 20 ili 16%.

Kad je započela privatizacija i kad je uspješno realiziran prvi dio međunarodna zajednica je nezakonito pravilima suspendirale zakone i zaustavila privatizaciju. Privatizacija i danas stoji. Nezakonito je donijela odluku da se i ta skromna sredstva od privatizacije ne mogu trošiti nego i sad i danas stoje na računima. Čuvaju se za nešto šta oni smatraju da je potrebno i forsira se, forsiraju se entiteti da to troše u

potrošačku zonu. To znači da nadomiruju nedostatke budžeta i stoga što treba da ide u investicije u razvoj proizvodnje u stimuliranje proizvođača itd.

Već duže vrijeme iz međunarodne zajednice se kao naš glavni problem ovdje reklamira unutarnji dug i pominje se 5 milijardi. Pazite, to je ortodoksna budalaština. Mi imao jedan unutarnji dug. To je devizna štednja. I taj dug moramo građanima vratiti. A ovo drugo državno poduzeće duguje državnom poduzeću zato što mu je u odbrani isporučivao robu i usluge itd. i tako se nabralo tih 5 milijardi. I sad oni potpuno obezbhrabuju strane investitore tumačeći po svijetu da mi imamo 5 milijardi unutarnjeg duga. Kojeg duga, ko kome duguje. Čak evo neko kaže da se pominje i 12 milijardi.

NIKOLA ŠPIRIĆ

Ja bih molio ako je moguće

HASAN MURATOVIĆ

Ne, molim vas naše devizne rezerve od 2,5 milijarde maraka čuvaju se vani. Ovdje se hvali, svijet se hvali kako smo mi odlično sredili bankarski sistem, a devizne rezerve smo ostavili vani. Umjesto da se našim bankama tim deviznim rezervama garantira ulaganje u razvoj i da ta sredstva ne troše se u razvoj kao što neki tamo zlonamjernici kažu Muratović kaže da to treba trošiti u razvoj. To je idiotizam interpretiranje moje izjave. Ja smatram da ta sredstva treba upotrijebiti za garancije, a državne rezerve služe jedino za garancije. Da se garantira tom novom bankarskom sistemu da da sredstva za razvoj koja će riješiti i većinu socijalnih problema. Stalno se insistira da se kod nas drži ravnoteža uvoza izvoza, budžeta itd. Pazite, to je također ekonomska glupost. Kakva ravnoteža u poslijeratnoj zemlji. Poslijeratna zemlja se razvija na neravnoteži, a ne na ravnoteži. Pa to je bukvar ekonomski znate, nikad ovdje nije međunarodna zajednica pozvala jedno čuveno svjetsko ekonomsko ime da dođe, da se ovdje čuje njegovo mišljenje, nego se dovode kvazi eksperti da oni tumače kako treba da ide razvoj ove zemlje i kako da se rješavaju njeni ekonomski i socijalni problemi.

Mi smo jedina zemlja na svijetu koja ne naplaćuje prelete aviona preko svoje zemlje. To su lobiji iz međunarodne zajednice isposlovali. Pitajte ko je taj ko može takvu odluku da donese, da jedina zemlja mi budemo koja oprašta 40-50 miliona svojim susjedima da kontroliraju letove iznad svoje zemlje. Sad se instaliraju zakonima ti kvazi eksperti. Kad god izađe novi zakon o njemu piše da mi moramo 5 ili 4 godine imati stranog eksperta da upravlja našim resursima, našim finansijama, našim itd.

Dakle, šta ja hoću time da kažem. Ne samo što se donose zakoni koji idu u korist lobijima, nego se još pokušava postaviti ljude da usporavaju naš napredak, da bi oni što duže zadržavali jedno takvo stanje, jednog takvog upravljanja ovom zemljom i njenom ekonomijom.

I na kraju, pošto sam jako ograničen, ja moram da kažem da od domaćih stvari koje su nužne jeste da je najnužnije napraviti politički konsenzus o ključnim stvarima. Hoćemo li mi i dalje ili nećemo povećavati prihode u budžetu na bazi visokotarifnih roba ili ćemo na bazi oporezivanja proizvodnje i poljoprivrede itd. hoćemo li koristiti svoj novac kojeg imamo ili ćemo puštati da ga iznose iz zemlje i da

investiraju razvoj u zemlji i hoćemo li koristiti svoje finansijske potencijale. To su ključna pitanja za razrješenje krize, zato treba jedino politički konsenzus i ništa više vjerujte mi. I to, ali taj konsenzus treba da bude na državnom nivou, među entitetima i između nas i stranaca ovdje koji kao što vidite ključno usmjeravaju te tokove i stižu te jadne ljude u vladi svojim zahtjevima i svojim odlukama kojim ne dozvoljavaju opće da misle svojom glavom i da realiziraju elementarne ekonomske zakone. Hvala vam.

MARTIN RAGUŽ

Za riječ se javio Nikola Špirić.

NIKOLA ŠPIRIĆ

Dame i gospodo, uvaženi kolege poslanici, cijenjeni gosti članovi Savjeta ministara, ja mislim danas da smo mi vodili dobru raspravu za bitnu temu i mislim da Parlament mora biti u stalnoj kondiciji i u stalnoj kondiciji držati Vijeće ministara kada je ovaj problem u pitanju. I za to mislim da je danas bilo dosta dobrih zaključaka, nema potrebe da bilo kojeg posebno pominjem i od doktora Lagumdžije i od doktorke Azre Hadžiahmetović, od Martina Raguža evo doktora Muratovića, dakle svi diskutanti su dali doprinos kako odgovoriti ovom složenom problemu. I dobro je da je Vijeće ministara izašlo sa materijalom i jednostavno sa posebnim akcentom na ekonomsko socijalnoj situaciji, što bi moglo sugerisati recimo da Vijeće ministara i vlade entiteta ubrzaju aktivnosti na usvajanju razvojne strategije BiH koja će također biti predmet rasprave u okviru Predstavničkog vijeća Parlamentarne skupštine BiH.

Ali da nebi smo jednostavno brzinom glasajući o pojedinim zaključcima ponekad robujući usko stranačkim interesima upropastili rekao bih dobru raspravu danas, ja predlažem da nadležna Komisija, a to je Komisija konsultovao sam kolege u Kolegiju za spoljnu trgovinu, imajući u vidu dakle kompletnu raspravu i ovo o čemu je doktor Lagumdžija govorio, stenogram i sve zaključke, pokuša doći do jednog zajedničkog predloga kojim bi smo mi na narednom zasjedanju Parlamenta usvojili i prosljedili Vijeću ministara i time Vijeće ministara držali u kondiciji rješavanja ovih gorućih problema. Daj Bože da postoji mjera koja bi danas riješila sve probleme u BiH, a čini mi se da takvu mjeru ne možemo jednostavno, da takva mjera ne postoji, ne možemo je donijeti.

Ja bih vas molio dakle i buduće diskutante, ima samo dvoje, da ako je moguće usvojimo ovaj zaključak i izađemo aktivno iz ove pozicije, dakle da zajednička Komisija imajući u vidu sve prijedloge i zaključke pokuša sublimirati te zaključke i da ih usvojimo na narednom zasjedanju. Hvala vam lijepo.

Doktor Lagumdžija, pretpostavljam ima repliku ili krivi navod, izvolite.

ZLATKO LAGUMDŽIJA

Uvažavajući kolega Špiriću, to što ste rekli prihvatajući takav način rada, ja bih samo smatram da bi to trebalo raditi u naredna dva dana, da ta komisija sa čelnicima Vijeća ministara koji su ovdje bili, bar dva ministarstva vanjskih poslova i spoljne trgovine, tako nešto pripremi ali neovisno o tome, ja bih želio samo da kažem

kolega Muratović je naveo da članom 13. ovog sporazuma Ugovora o slobodnoj trgovini, je otvoren osnov da se napravi odluka koja je napravljena neki dan. To nije tačno. Član 13. kaže doslovno, bez obzira na odredbe ovog ugovora a posebno člana 27. s obzirom na posebnu osjetljivost poljoprivrednih proizvoda, ako uvoz proizvodnje porijeklom iz jedne ugovorne strane koje vrijede koncesije odobrene ovim ugovorom, prouzroči ozbiljan poremećaj tržištu ugovorne strane, sve je to zadovoljeno, pogođena ugovorna strana će odmah započeti konsultacije radi pronalaženja prikladnog rješenja. U očekivanju takvog rješenja, pogođena strana može preduzimati mjere. Mjere se mogu poduzimati u skladu sa ovim sporazumom, a nije mjera ukidanje ovog sporazuma. U članu piše u očekivanju takvog rješenja pogođena ugovorna strana može preduzimati mjere koje smatra potrebno, tačka.

Kolega Muratović, ovim sporazumom su definisane mjere članovima 14., 15., 18., 23., zatim 27., 28., 31., 32. tu su definisane mjere. Ni jedna od ovi mjera definisana ovim članom nije suspenzija Sporazuma, jer suspenzija Sporazuma se može učiniti samo aktom višeg reda. Akt višeg reda su odgovarajuće međunarodno pravne norme koje je ova zemlja potpisala i ovaj Parlament ratificirao. I nemojte tako paušalno se igrati sa međunarodnim pravom u ovoj zemlji.

I ja bih zaista gospodine Špiriću, uvažavajući vaš prijedlog želio samo da kažem da takođe kriv navod nisu sve mjere i zaključci koje sam navodio sadržane u ovim dokumentima, tri zaključka ponovo referiram ovdje gospodinu Ministru i molim da ih uvaži u narednih par dana. Kontingenti, specijalizirani prelazi, ponavljam specijalizirani prelazi kojim će se smeće zaustaviti i tri, opterećenje onih roba za koje mi subvencije ne dajemo da bi se iz tih opterećenja subvencionirala domaća proizvodnja.

To su tri mjere koje možemo odmah napraviti. I bili bi ljudi zadovoljniji nego što smo napravili šerenu lažu sa ukidanjem ovog sporazuma.

NIKOLA ŠPIRIĆ

Zahvaljujem doktoru, molim vas lijepo stanite, smirite zahtjeve za replikama. Ja vas molim da izađemo u aktivnu poziciju kada je ova složena problematika u pitanju. Molim vas, dobićete svi poslovničku, onda će tvrditi meni mogućnost pričaću pola sata o ovom i otvoriti od početka sjednicu. Ma dajte molim vas ovo je dakle, bavimo se ozbiljnim stvarima.

/Nije uključen mikrofoni/

NIKOLA ŠPIRIĆ

Na moje izlaganje, ja nisam uopšte izlagao o ovome, nego sam predložio i mislim da je upravo oni koji kažu da nadležna Komisija evo ovo o čemu je doktor Lagumdžija rekao. U roku od dva dana sa Vijećem ministara pokuša na bazi ove rasprave definisati ono što se zovu mjere i što će koristiti građanima. Zato vas molim, dakle imajući u vidu sve što su ljudi rekli, ne omalovažavajući bilo čiji zaključak i prijedlog. E sad ako ima neko sada da polemise još pola sata, ja neću to zabraniti, ali vas molim da iskoristimo ovo vrijeme.

Prvo se javila gospođa doktor Azra Haddžiahmetović, pa Seada Palavrić, pa Momčilo Novaković, pa doktor Petar Kunić, pa sad idemo do sutra. Šta ja mogu oke.

AZRA HADŽIAHMETOVIĆ

Ja se slažem sa prijedlogom predsjedavajućeg.

NIKOLA ŠPIRIĆ

Molim vas malo strpljenja. Ako neko hoće pauzu može je tražiti. Dobiće pauzu. Izvolite.

AZRA HADŽIAHMETOVIĆ

Prvo, ja se slažem sa predsjedavajućim, odnosno prijedlogom predsjedavajućeg da Resorna komisija sa Resornim ministarstvom, napravi jedan prijedlog, jednu analizu i prijedlog zaključaka za ovaj Parlament. Ali vas želim podsjetiti da je danas 29. decembar, ja nisam sigurna da ćemo se mi ponovo naći do 1.januara, kada odluka Vijeća ministara eventualna, stupa na snagu.

Ja želim ukoliko se ovaj Parlament ne bude izjašnjavao u ime Kluba stranke za BiH, da obavijestim da nećemo i ne želimo snositi kao dio ovog Parlamenta, posljedice koje će nastupiti zbog Odluke Vijeća ministara i primjene od 1.januara. Zahvaljujem.

NIKOLA ŠPIRIĆ

Zahvaljujem kolegici Azri Hadžiahmetović, Seada Palavrić pa gospodin Novaković.

SEADA PALAVRIĆ

U vezi sa prijedlogom gospodina predsjedavajućeg, ja mogu razumiti da to treba za one zaključke koji nisu jasno ponuđeni. Međutim, ja sam jasno ponudila da se u Zakonu o izvršenju budžeta uvede obaveza da se budžetski korisnici mogu koristiti samo domaće proizvode i domaće usluge. Koliko ja znam Federalni budžet je već 5. zakazan. Sjednica Federalnog parlamenta je zakazana i njega prati Zakon o izvršenju budžeta. I zašto ne glasati o nečemu što je sasvim zrelo za glasanje, a ako ono što ostaje neka se za dva dana ili pet dogovoramo.

NIKOLA ŠPIRIĆ

Molim vas lijepo, dajte samo jedni druge da razumijemo. Ovdje je bilo dosta dakle, dobrih prijedloga sa svih strana. Dajte da ostavimo Komisiji i Resornom ministarstvu ako uđemo u glasanje, nećemo završiti samo glasanje za tri sata, od zaključka do zaključka. Ja vas molim, dajte da ovaj Parlament ostavi barem u završetku godine, dakle cijeneći sve što ste rekli, ozbiljan utisak da ozbilno radimo.

Tražio je kolega Novaković i nema više diskutanata, a gospodin Kunić, gospodin Živković se javio davno za raspravu. Ja sam mislio, ja se izvinjavam ovo su

još replike i gospodin Tihomir Gligorić, ja sam mislio da ste odustali. Niste, izvinjavam se.

MOMČILO NOVAKOVIĆ

Uvaženi predsjedavajući, ja sam izašao samo da ojačam ili pojačam prijedlog predsjedavajućeg. Naime, samo kratkom dakle analizom prijedloga zaključaka odnosno ne analizom, nego ono što je gospodin Lagumdžija iznio, ja sam utvrdio da ovaj, se 6 zaključaka već tamo nalazi u onom materijalu, da 4 su samo novi rokovi, odnosno drugačije determinisani, drugačije definisani rokovi itd. da je ovdje niz novih i različitih zaključaka izneseno i zaista ukoliko uđemo u ovo, onda se bojim da nećemo dugo izaći.

Ono što takođe ne mislim da je dobro, ne mislim da je dobro u naredna dva dana da se obaveže Komisija da radi u naredna dva dana. Znači mislim da to nema potrebe, za forsiranjem da se to uradi u naredna dva dana, ali treba to uraditi u najkraćem periodu. Dakle, u svakom slučaju prije januarskog zasjedanja Parlamenta, jer zaista ne vidim potrebu da u naredna dva dana definišu Komisija i Ministarstvo, a onda čekamo sjednicu Parlamenta 20 dana, na kojoj ćemo usvojiti te zaključke i čekati 18 dana da oni leže negdje u fiokama. Hvala.

NIKOLA ŠPIRIĆ

Zahvaljujem kolegi Novakoviću. Je li replika doktor Lagumdžija. Hajte molim vas ali kratko, potšo diskusiju ima gospodin Živković pa gospodin Kunić, pa Gligorić.

ZLATKO LAGUMDŽIJA

Gospodine predsjedavajući, ja želim zaista sada da kažem nešto što nisam mislio da će biti potrebno da se kaže. Vijeće ministara je donijelo Odluku na način na koji smo čuli ovdje i nismo čuli ispravno, da suspenduje Međunarodni sporazum koji je ovaj parlament ratificirao. Molim vas, to je osnovni problem. I sad vi meni kažete da dva dana može i kasnije. Ma ne može kolega Novakoviću. Kako ne razumijete, meni nije jasno hoće li nama ovdje Ministar vanjskih poslova dati ili Ministar spoljne trgovine odgovor na pitanje, kako ste izvjestili zemlje susjedne da nećete to da radite od 1. januara, na koji način, kojim postupkom, po kom pravnom osnovu. O tome se radi. Pa u svakoj zemlji, meni je žao što ovo nije zatvorena sjednica da se pogledamo kao ljudi, a sad moram da tako reagujem. Vijeće ministara je napravilo nešto što izlazi iz njegovih ingerencija i nije riješilo ništa, nego se zamazala javnosti oči. O tome se radi i molim vas zato predlažem da Komisija ne za dva dana, nego odmah, sad odmah u nastavku ovoga, sjednemo i porazgovaramo o ovome kako u Komisiji se radi. Da nam dođu nadležni ministri da nam kažu šta su radili, da nam predoče dokumenta, da kažu šta im je rećeno sa druge strane. I onda da donesemo odgovarajuće odluke koje će spasiti obraz ove zemlje. Idemo u nešto što je put sa vrlo neizvjesnom budućnošću. Ne treba nam to nikako a kamo li za novu godinu.

NIKOLA ŠPIRIĆ

Zahvaljuje, za riječ se javio doktor Živković izvolite. Ja se izvinjavam doktor Živkoviću, mislio sam da privodimo raspravu, moja je greška bila a na vrijeme sam

zapisao. Javio se davno za diskusiju. Od diskusije je odustala gospođa Milićević, tu se zahvaljujem naravno i molim i druge da ako postoji mogućnost.

MILORAD ŽIVKOVIĆ

Uvaženo predsjedništvo, dame i gospodo, sa ovim replikama deplasirano je nešto, i reći ću ovdje, međutim neću da ulazim u ovaj dio odgovornosti Ministarskog vijeća za ono što je uradilo i na koji način je to uradilo, to može da bude poseban zaključak. Ja sam već odavno pripremio zaključak koji je možda precizniji od ovoga što je predsjedavajući predložio, a glasi – zadužuje se Vijeće ministara da u saradnji sa entitetskim vladama, a uzimajući u obzir raspravu na 27. znači ovoj sjednici, do naredne sjednice Parlamentarne skupštine BiH pripremi prijedlog, hitnih mjera za zaštitu i stimulaciju poljoprivredne proizvodnje u BiH, kao i prijedlog dugoročne strategije u spoljnotrgovinskoj politici sa posebnim akcentom na susjedne zemlje.

To je zaključak koji

NIKOLA ŠPIRIĆ

Zahvaljujem doktoru Živkoviću, ovo je jedan takođe od zaključaka koji zajednička Komisija će imati u vidu. Ja se zahvaljujem

MILORAD ŽIVKOVIĆ

Da smatrao sam znači da Ministarsko vijeće treba da podnese taj prijedlog, da to Komisija razmatra i da onda podnese ovom Parlamentu. I samo još jednu minutu. Znači jedan segment od ovoga što je Vijeće ministara ovdje nama prezentovalo, dio koji se odnosi na PRSP gdje su prikazane uporedno penzije u RS i Federaciji BiH, gdje izrazito niske penzije u RS a jedan segment je i ne poštovanje Odluke Doma za ljudska prava o načinu na koji ostvaruju građani BiH penzije tamo gdje su ih zaradili. Mislim da je puna usta ovog Parlamenta i pojedinih stranaka o konstitutivnosti naroda, o građanskim pravima i o onome šta su obična ljudska prava u BiH. I smatram da bi kad je ova tema već načeta, jednim zaključkom koji isto predlažem mogli posebno ojačati tu našu inicijativu.

Znači, u cilju smanjenja siromaštva pojedinih kategorija stanovništva u BiH, Parlamentarna skupština BiH zadužuje Vijeće ministara BiH da u najkraćem mogućem roku, a u saradnji sa entitetskim vladama, iznađe načina za dosljedno ostvarivanje prava na isplatu penzija prema mjestu gdje su ostvarene, a u svjetlu već donesenih odluka Doma za ljudska prava. Hvala.

NIKOLA ŠPIRIĆ

Zahvaljujem doktoru Živkoviću, doktor Kunić. Hvala evo i ovaj zaključak će Komisija imati priliku da razmatra.

PETAR KUNIĆ

Poštovano predsjedništvo, poštovani poslanici, ja sam htio intervenisati vezano za ovaj prijedlog zaključaka. Naime, smatram da je ovdje danas bilo vrlo korisnih sugestija, prijedloga i zaista došlo je pravo pitanje na dnevni red ovog

Parlamenta. Mislim da je davno prije trebao doći. Komisija je raspravljala o ovom pitanju u par navrata, čak je prišla organizovanju jednog okruglog stola, na ovu temu, jer je to složena tema i naravno zahtjeva sagledavanje svih aspekata tog problema.

No, međutim, ovdje je kolega Lagumdžija postavio jedno vrlo ozbiljno pitanje, koje je pravno i političko pitanje. Prema tome, ovaj Parlament danas mora da se očituje povodom toga. Vijeće ministara je donijelo Odluku o suspenziji, da li je imalo pravnog osnova za to. Moja pretpostavka da nije. Prema tome, ovaj parlament mora reći da ili ne. Da se stavi van snage Odluka Vijeća ministara. Dakle, o tome se moramo očitovati.

I drugu stvar, koja je po meni bitna, to je pitanje rasprave, pitanje koncipiranja zaključaka. Naime, imamo zapisnik koji je vođen i ovakve prijedloge, dakle na bazi rasprave daje izvršni organ Savjet ministara, odnosno Resorno ministarstvo, kao stručni organ, a Komisija će u skladu sa svojim ovlaštenjima dakle Komisija će onda te zaključke pregledati i naravno ako bude imala primjebe dati na Parlament.

Dakle, molio bih da se prihvati takav redoslijed stvari. Dakle, u tom smislu da idu zaključci, a ne da Komisija se sastane za dan, dva i sada da, da prijedloge vezane za ovakvu raspravu i u ovim pitanjima koja su zaista, zaista možda najvažnije pitanje momentalno za BiH. Hvala vam lijepo.

NIKOLA ŠPIRIĆ

Zahvaljujem doktoru Kuniću, za riječ se javio doktor Gligorić, pa gospodin Potočnik. Molim vas ako možemo privoditi raspravu, dakle nikome neću skrenuti pažnju da odustane, ali ako je moguće da privedemo raspravu.

TIHOMIR GLIGORIĆ

Gospodine predsjedavajući, dame i gospodo, ne želim da govorim ono što su drugi govorili da ne bi ponovio, niti o materijalu Savjeta ministara, imam konkretno 7 mjera ili zaključaka, ali prije nego što vas upoznam sa tim, želim da jednom rečenicom kažem gospodinu profesoru doktoru Muratoviću koji je sjajno govorio, da jeste problem što se naučne rasprave i ekspertske rasprave vode izvan BiH o BiH, o nama, gdje se konstatuje da smo nesposobni, da nemamo sposobnost upravljačke funkcije da vodimo državu itd.

Prema tome, problem je što mi unutar Bosne i Hercegovine nismo sposobni da otvorimo naučnu raspravu o nama, o našim problemima i da kažemo EU, Savjetu Evrope ili drugim euroatlanskim asocijacijama šta to mi jesmo, a ne da slušamo naučne rasprave o nama gdje smo uvijek loši momci. To je problem koji će nadam se neko shvatiti u BiH i početi drugačije razmišljati unutar BiH.

I naravno, kad govorimo o ovom problemu, o Sporazumu o Ugovoru o slobodnoj trgovini, problem je što BiH kad potpiše to, po propisanoj proceduri, i kada Parlament izvrši ratifikaciju takvih ugovora, što imate u okruženju ili izvan ovog okruženja jake i sposobne države i njihove mehanizme, i vi a pretpostavlja se da BiH je kao država, kao što je to i Slovenija, ili neka druga država koja je razvijena, nismo. To je naš problem i naša greška. Nismo došli do te mjere da implementiramo taj ugovor u kome uvijek postajemo žrtve. I neću dalje.

Od mjera agrearne politike, koje mogu pomoći razvoju naše poljoprivrede, u njenoj konkurentnoj sposobnosti, smatram da su zaštita domaće proizvodnje kroz uvođenje carina i prelemana, a novac od ovih aktivnosti vratiti u primarnu proizvodnju i prehrambenu industriju. Prvi zaključak.

Drugi, zaštititi domaće tržište, kroz pojačanu kontrolu uvezene robe i tako onemogućiti korupciju i lobi koji imamo u BiH.

Treći, što hitnije donijeti zakone o standardima u proizvodnji i uvozu kako bi našu robu mogli izvoziti, znači usvojiti evropske standarde.

Četvrto, izraditi bilans proizvodnje i potrošnje i stimulirati to, a ne uzaludno trošiti novac.

Peto, vladinim sredstvima i institucijama, stimulirati proizvodnju eko hrane, s obzirom da tu imamo prednost u odnosu druge, jeftina radna snaga itd.

Šesto, formirati agenciju za popularizaciju vlastite potrošnje kao što to ima Slovenija i pokazala sjajne rezultate.

Sedmo, dosadašnji 2,8% od budžeta, podići na 10% i kontrolisati, kontrolisano usmjeravati a to koristiti za regres, za naftu, sjeme đubrivo ili potsticaj izvozniciima kroz proizvodnju mlijeka, mesa, voća i povrća.

Prema tome, na ovaj način sam želio dati svoj skromni doprinos. Ukoliko se nešto ponavlja, može se koristiti nešto što je neko rekao preciznije i bolje. Ja želim na ovaj način pomoći u ukupnom sagledavanju kako bi ovaj problem pokušali sistemski riješiti i pokušati u Parlamentu a i Savjetu ministara pomoći da nađe najbolje rješenje. Hvala vam.

NIKOLA ŠPIRIĆ

Za riječ se javio gospodin Moranjkić, izvolite.

MLADEN POTOČNIK

Poštovana gospodo, Ministarsko vijeće pliva između pritisaka međunarodne zajednice, pritisaka vladajućih stranaka, pritisaka privrede. Nema dovoljnu moć na cijeloj teritoriji BiH i ovakvim načinom rada će prepustiti privredu, jer nema ni vizije ni projekta za izlazak iz krize. Politiku će prepustiti ulici. I ja mislim, da ovaj parlament mora danas i to sada dati svoj stav prema ovoj odluci koju je donijelo Ministarsko vijeće, jer ne može se metodom ulice u jednoj uređenoj državi dostizati ono što za šta postoji normalna procedura. Hvala lijepo.

NIKOLA ŠPIRIĆ

Zahvaljujem gospodinu Potočniku. Više nemamo diskutanata.

Zaključujem raspravu, i dame i gospodo na tragu ovoga o čemu smo govorili imam dakle, prijedlog zaključka.

Prvi dakle, zaključak je da nadležna Komisija za spoljnu trgovinu, na bazi kompletne današnje rasprave, serija zaključaka, dobrih zaključaka pokuša dakle sublimirati ovu raspravu i Parlamentu na narednom zasjedanju predložiti ono što bi bili naši stavovi, stavovi Parlamenta koji smo uputili Vijeću ministara. A vezano za Sporazum o slobodnoj trgovini, predlažem da to bude zaključak u kojem kaže – da Vijeće ministara svoje aktivnosti mora temeljiti na odredbama Sporazuma o slobodnoj trgovini hitno, otvoriti bilateralne aktivnosti na tom planu kako BiH ne bi trpila bilo kakve posljedice, da stavimo u aktivnu poziciju i Vijeće ministara i nas kao Parlament.

Ja mislim da bi ovo bilo kompromisno rješenje i na jednom i na drugom, i bilo kvalitetno rješenje. Dakle, da Parlament ima stav vezano za sve zaključke, a da Vijeće ministara svoju aktivnost vodi na bazi sporazuma i otvori bilateralne kontakte, kako nebi smo kao zemlja trpili posljedice.

Možemo li ova dva zaključka usvojiti?

Sve, ne, ne dakle Vijeće ministara da radi u skladu sa odredbama Sporazuma i da otvori bilateralne kontakte, tako BiH nebi trpila posljedice. To znači da otvori, ne možemo drugačije zaključiti molim vas.

Ko je za ova dva zaključka?

Ko je protiv?

Ima li uzdržanih? Zahvaljujem.

Bilo je vrlo teško naći dva zaključka koja po mjeri ovoj. Ja vam se zahvaljujem na jednoj tolerantnoj i dobroj raspravi. Čini mi se da smo vodili dobru raspravu i došli do dobrih zaključaka.

Prelazimo na drugu tačku dnevnog reda, to je

Ad.2. Izvještaj Komisije za

Zahvaljujem naravno, izvinjavam se ministru Doki i kolegi Hurtiću. Očekujemo njihov doprinos i na narednom zasjedanju.

Prelazimo na drugu tačku dnevnog reda, to je

Ad.2. Izvještaj Komisije o postizanju saglasnosti vezano za Zakon o indirektnom oporezivanju.

Mi imamo pismeni prijedlog. Obaviješteni smo da je Komisija postigla sporazum.

Ima li potrebe, ovdje piše da će u ime Komisije gospodin Gligorić referisati Parlament.

Ima li potrebe gospodine Gligorić, ima izvolite samo kratko molim vas. Ja vas molim, dobili ste riječ da govorite s govornice, a ne, i molim vas da ne dobacujete poslaniku, molim vas da privedemo efikasno ovu sjednicu ako je moguće.

TIHOMIR GLIGORIĆ

Dame i gospodo, nakon što smo kao Komisija za usaglašavanje Zakona o sistemu indirektnog oporezivanja i nakon što su u dva teksta zakona izašla iz Doma naroda i Predstavničkog doma, to su ustvari dva usvojena zakona, da nam je lakše razgovarati, uslovno rečeno. Govorimo o amandmanima oba doma. Radili smo zaista korektno i mi smo na taj način postigli praktično od 24 amandmana, postigli smo relativno brzo saglasnost po svemu, ali ostao je problem, a to je regionalni centar. Jer, Predstavnički dom je predložio da peti centar bude Brčko, a Dom naroda je ostao na poziciji Savjeta ministara, kada je u prijedlogu bila četiri centra bez regionalnog centra Brčko.

Komisija je odlučila da koncenzusom prihvati i ovo posljednje rješenje da prijedlog Savjeta ministara se uvaži, a da Predstavnički dom koji je predložio znači Brčko kao peti centar, zato smo i tražili rješenje i unutar toga su prihvatili moj prijedlog, a to je da idemo sa prijedlogom, u izvještaju postoji, to smo postigli takođe koncenzus, da Predstavnički dom i Dom naroda, Parlamentarna skupština u cjelini prihvati Prijedlog zaključka Komisije u smislu da u narednih 6 mjeseci Savjet ministara sagleda ekonomske pokazatelje, ekonomsku opravdanost regionalnih centara u rasponu od tri, četiri, ili pet i da na bazi ekonomskih parametara se opredjele i izvjestje Predstavnički dom i Dom naroda kako bi, ukoliko bude potrebe za time išli u izmjene i dopune Zakona o indirektnom oporezivanju.

Smatram i ovo važnim da vam kažem, zašto sam i kao član Komisije i ispred Predstavničkog doma to tražio, zato što ste vi donjeli odluku i peti centar. Sada smo mi kao Komisija za usaglašavanje, Komisija od ad hoc od slučaja do slučaja kao tehnička komisija koja treba da riješi nešto između dva doma, po našem poslovniku razmislite o ovome i ovoj poruci mojoj da dolazimo u jednu situaciju gdje jedan čovjek može, ako glasa protiv, znači ako ne postignete koncenzus, kako se kaže po Poslovniku možete da ugrozite bilo koji zakon u ovoj zemlji i koliko je on reformski i koliko je važan u Bosni i Hercegovini.

Pogledajte, mi u toj situaciji

NIKOLA ŠPIRIĆ

Ja vas molim dajte samo o zaključcima Komisije, a o Poslovniku i poslovničkim mogućnostima mi to znamo.

TIHOMIR GLIGORIĆ

Ne, želim ovo da kažem, zato što je to moglo da postane objektivno problem da jedno privatno mišljenje može da ugrozi znači ustavne institucije Bosne i Hercegovine. Znači u ovom slučaju smo imali Narodnu skupštinu Republike Srpske koja prenosi ovlašćenje i imali smo po Ustavu Bosne i Hercegovine Savjet ministara, kao ustavnu instituciju koja je rekla svoje, ne ulazeći u instituciju koja je rekla svoje, ne ulazeći jel to dobro ili loše, rekla je svoje. Imamo Parlamentarnu skupštinu koja je putem svoje skupštinske većine opštim glasanjem u oba doma i entitetskim glasanjem rekla svoje. I sada može da se pojavi jedan čovjek i sve to da sruši.

Prema tome kao čovjek koji sam bio u izvršnoj i zakonodavnoj vlasti,

NIKOLA ŠPIRIĆ

Ja vas molim dajte o izvještaju Komisije, ne o sebi.

TIHOMIR GLIGORIĆ

Samo malo. U redu je. Znači to su bili osnovni na neki način parametri, mjerila kojima sam se ja rukovodio i molio bih da izvještaj prihvatite u tom pravcu i da pokušamo da politika uvaži struku, a da ne dođemo u situaciju kao što je politika u međuvremenu napravila nama problem unutar Parlamenta.

Zbog toga apelujem na Savjet ministara da moraju voditi računa o ekonomskim analizama i da na osnovu toga Predstavnički dom može da lakše radi. U ovom slučaju, kada se umješala politika, mi smo dobili četiri centra, umjesto da smo imali tri centra kao racionalno rješenje u Bosni i Hercegovini. Hvala.

NIKOLA ŠPIRIĆ

Zahvaljujem doktoru Gligoriću.
Zatvaram raspravu. Idemo na glasanje.

Ko je zato da se prihvati Izvještaj Komisije?
Ko je za?
Molim vas Službu da prebroji. Ko je za?
Molim vas da dignete kartone, ovo je definitivno glasanje o Zakonu.

_____:
Gospodine Jovanoviću jel vi glasate?

NIKOLA ŠPIRIĆ

Da, da. Vidite da stidljivo SDS diže zeleni karton.
Ko je protiv?
Ko je uzdržan?
Samo malo sačekajte, imaćemo izvještaj vrlo brzo.

Dakle od 38 prisutnih, 28 za, protiv 7, suzdržano 3.
Idemo na entitetsko glasanje.

Ko je iz Federacije za? Zahvaljujem.
Ko je iz Republike Srpske za?
Ima dovoljno Munibe i bez tebe.
Koliko ima iz RS-a?
Dakle 22 Federacija, 5 Republika Srpska.

Konstatujem da je ovaj zakon definitivno usvojen.

Dame i gospodo poslanici, zahvaljujem se na konstruktivnom radu, tolerantnoj raspravi.

Želim da vas obavijestim da u dva sata smo organizovali jedan mali koktel u holu dole za poslanike. Molio bih vas da poslanici i jednog i drugog doma budu prisutni da se malo družimo. Radili smo intenzivno i dobro.

Hvala vam lijepo.

Sjednica je završila sa radom u 13,35 sati.